

Pomanjkljivosti pri oskrbovanju potrošniških središč s kmetijskimi pridelki so deloma tudi posledica slabe evidence nad količino proizvodnje in potreb v posameznih okoliših. Zato naj bi se občinski ljudski odbori na predlog konference, ki je pred tedni obravnavala probleme blagovnega prometa v okraju Kranj, čimprej lotili tudi sestavljanja bilance proizvodnje in potrošnje tega blaga na svojem področju. Pri tem naj upoštevajo, v ko-

likšnem obsegu lahko krije domači trg potrebe s pridelki z lastnega območja, koliko blaga bo treba kupiti drugod in kolikšne presežke lahko prodajo drugam. Pri tem kaže ugotoviti, kakšne količine pridelkov potrebuje posamezen kraj v posameznih časovnih obdobjih, kakšna naj bo izbira ter tudi to, kakšna je sposobnost obstoječe trgovske mreže v občini, da posreduje pridelke od proizvajalca do kupca.

Takšne bilance blagovne proizvodnje in potrošnje bodo občinam omogočile, da

se bodo lahko solidnejše lotile tudi izpolnjevanja trgovskega omrežja na drobno, trgovine pa bodo s pomočjo teh bilanc lažje ugotavljale, kdaj, v kakšnih količinah in kakšno blago naj nabavljajo, da bi čimbolj zadovoljile potrošnike.

Res solidne bilance blagovne proizvodnje in potrošnje pa seveda ni moč sestaviti kar čez noč, zato naj bi se v občinah tega dela čimprej in sistematično lotili.

Pozdrav z Gorenjske

Kranj, 8. maja

Danes je vso Gorenjsko zajelo svečano razpoloženje. Tisoče urnih nog šolarjev, vajencev in drugih mladih članov telesno-vzgojnih društev je ob zastavah in prvem pomladanskem cvetju steklo iz vseh dolin, grap in zgodovinskih krajev NOB in se usipalo proti glavni dolni Save. Tod je tekla glavna republiška

ta begunjske mladine, ki je prišla z grobišča talcev in Dragi. V Kranju pred Sindikalnim domom so pričakali štafeto delavci tovarn, učenci, uslužbenici... Tu je prispela tudi štafeta iz Trziča, Cerkelj, Žirov in Skofje Loke.

Govori predstavnik oblasti. JLA in drugih organizacij so bili kratki, sprejem prisrčen...

Med sprejemom štafete na Vršču

Štafeta mladosti 1958, ki nosi pozdrave mladih, bodočih graditeljev in ustvarjalcev proti Beogradu, da jih izroči svojemu najpriljubljenejšemu voditelju za njegov rojstni dan. Splošni manifestaciji mladine so se priključili delavci iz tovarn, žene, kmetje, ki so na poljih zaustavljali plug in pozdravljali štafete.

Jesenjska mladina je že v sredo ob petih popoldne sprejela štafeto od goriške mladine na Vršču. Preko visokih zametov in plazov se je zatem štafeta prebila do Kranjske gore. Deset minut pred 10. uro, danes dopoldne pa so mladinci iz jeseniške občine stekli s štafeto navzdol ob Savi proti Jesenicam. V dobri uri so mladinci pritekli iz Kranjske gore do Jesenice. Sem je pritekla tudi mladina, ki je prinesla pozdrave iz Radovne. Po kratki svečanosti in pozdravih je glavna štafeta nadaljevala pot proti Radovljici, kjer so bili mladinci že pred eno popoldne. Stevilnim štafetam se je pridružila še štafeta iz Bohinja in z Bleda ter štafeta

Po polurnem oddihu so mladinci stekli čez savski most proti Medvodam. Delovni Kranj jih je navdušeno pozdravljal in izročal svoje pozdrave.

80 mladincev in mladink iz Gumarske in Industrijske šole "Iskra" je čakalo vzdolž ceste. Vsakih 200 m je štafeta palica šla v roke novim, spočitim tekačem. Ob pol štirih so morali priti v Medvode.

Štafeti z Gorenjske so se v Ljubljani priključile še štafete iz Cernomlja, Lendave in Železnih Dveri.

OBČINSKI DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN NA ZBORIH VOLIVCEV NA BLEDU

V sredo zvečer in v četrtek zvečer so bili po vseh naseljih in vseh blejske občine zbori volivcev. Na teh zborih so bili občani seznanjeni z občinskim družbenim planom in proračunom, hkrati pa so izrazili tudi nekatere pripombe. O družbenem planu in proračunu bo na svoji seji v petek, 9. maja, razpravljali in sklepali tudi občinski odbor.

-jb

NAŠ RAZGOVOR

„Avtobusi so nas prehiteli“

Promet je v zadnjem času na Gorenjskem presenetljivo hitro porastel. Nekateri slabše ceste pa so postale resna ovira razvijajočemu se prometu. Na zadnjem obnem zboru Gorenjske turistične podzveze v Kranju je bilo precej kritike na račun slabih cest, saj so dobre ceste eden osnovnih pogojev za razvoj turizma. O tem smo se menili s šefom Uprave za ceste OLO Kranj Karlom Piskom.

„Naše ceste bi bilo treba modernizirati. Grajene so bile v glavnem za vprežna vozila,“ je dejal med drugim tov. Pisk. „Avtobusni promet pa se v zadnjem času tako naglo razvija, da prekaša in prehiteva naše zmoglosti.“

Res je težko najti na Gorenjskem kraj, ki ne bi imel avtobusne zveze. Toda vozila se na slabih cestah mnogo hitreje kvarijo kot sicer. Zanimal nas je konkretni plan letošnjih investicij za ceste. Zelo nam je tov. Pisk lahko povedal le za ok. ceste, ker o nekaterih ostalih, ki pa so v zelo slabem stanju, kot na primer o cesti v Poljansko in Selško dolino, cesti Kranj-

—Sk. Loka itd. odločajo ali republiška ali pa občinska uprava za ceste. „Okrajna uprava za ceste namerava letos prekriti s protiprarno prevleko ceste na odseku Visoko—Luže, Trboje—Prebačevo, Tenetiše—Goriče, Hlebece—Begunje, Podnart—Lipnica, delno Zasip—Bled, Bohinjsko jezero—Stara Fužina in pomagati pri cesti Kranj—Cirkice. Razen tega so predvidene rekonstrukcije oz. preložitve na cesti pri Goričah, rekonstrukcija občinske ceste Cerklje—Zmicec in morda še nekaterih drugih. Na odsekih cest Visoko—Luže, Trboje—Prebačevo, Kokrica—Predvdor, Tenetiše—Goriče, Zatreznica—Žirovnica, Podnart—Lipnica, Gorjune—Koprivnik ter delno Sp. Gorje—Mrzli studenec, Bohinjska Bistrica—Rovtarica in Bohinjsko jezero—Stara Fužina pa predvidevajo vlaganje cestišč. Letošnji plan predvideva tudi rekonstrukcijo oziroma zgraditev nekaterih mostov, ki spadajo pod okrajno upravo za ceste — most pri Zireh preko Sore, na cesti Trebija—Sovodnje in Hobovšah, na cesti Kranj—

Besnica na Njivici, preko Save v Podnartu, rekonstrukcija mostu v Predvdoru, preko Lipnice ter dva na cesti Krnica—Zg. Radovna in v Gorjah pri Fortuni.

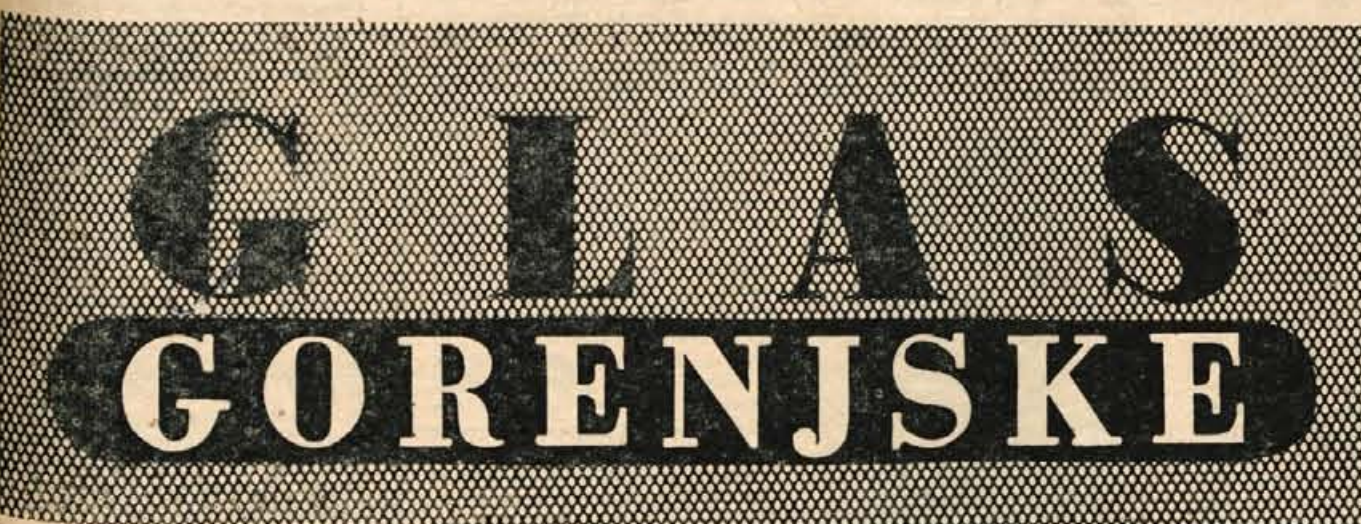
Za toliko imamo letos možnosti, zato bo moralo nekaj cest, ki prav tako terjajo nujne obnove, kot n. pr. Podvin—Žirovnica, Kokrica—Bela—Predvdor, Kranj—Golnik itd. še počakati.“

„Kakšen je letošnji proračun za okrajne ceste?“ „V primeri z lanskim je sicer za 42 milijonov večji, vendar je donarja še vedno premalo. Letos je še posebej težko, ker je bila letošnja zima za ceste huda kot že dolgo ne.“

„Kajenje morda podjetja, ki imajo stalne avtobusne proge, zanimanje, da bi pomagala, da bi bile ceste čimprej urejene. Saj bi bilo tako marsikaj tudi njihovim vozilom prizanešeno?“

„Preteklo zimo smo sicer poprosili podjetja, če bi nam pomagala, ker nismo bili kos hudi zimi, vendar se je odzvala le tovarna „Plamen“ in nam pomagala pri prevozu peska.“

Lj.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI. ŠT. 35 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 9. MAJA 1953

Z občinske konference SZDL v Kranju

Organizacije SZDL na vasi naj bodo organizator napredka

MLADE LJUDI NA VASI BOLJ VKLJUČEVA-

TI V UPRAVNE ORGANE — V KRANJSKI OBČINI 3 ZADRU-

BREZ UPRAVNIKOV — SINDIKATI IMAJO VAŽNO VLOGO

TUDI PRI RAZVIJANJU SOCIALISTIČNIH ODNOSOV NA

VASI — KMETIJSKA POSESTVA IN KMETIJSKE ZADRUGE

NAJ BODO VZOR GOSPODARJENJA — ŠPORTNIH OBJEK-

TOV PRIMANJKUJE — ZA PREDSEDNIKA OBČINSKEGA

ODBORA SZDL KRANJ JE BIL PONOVRNO IZVOLJEN MAR-

TIN KOŠIR

V torek je bila v Kranju občinska konferenca SZDL. Po

uvodnem referatu predsednika Občinskega odbora SZDL Kranj

tov. Martina Koširja je konferenca nadaljevala delo v treh ko-

misijah, ki so razpravljale o vlogi SZDL pri krepitvi socialistič-

nih odnosov na vasi, o problemih telesno-vzgojnih in športnih

organizacij in o politično-organizacijskih problemih SZDL.

Referat tov. Koširja je med drugim analiziral volitve v ob-

činske in okrajni ljudski odbor

ter v republiško in zvezno ljud-

sko skupščino. Volitve so poka-

zale dobro politično razpolože-

nje v občini. Zbori volivcev so

bili dokaj živahni. Ljudje niso

le izbirali kandidate, temveč so

ocenjevali in razpravljali o raz-

voju gospodarstva, družbenega

sistema, slabostih in napakah o

dosedanjem delu ljudskih obo-

rov, ljudske skupščine itd.

Za zbor volivcev na vasi je značilno, da so kmetje tokrat mnogo izrpnjeje razpravljali o problemih na vasi, pomanjkljivosti pri delu kmetijskih za-

drug itd. Kmetje so se sicer slabše odzvali volitvam kot delavci, vendar še vedno bolje kot kdajkoli prej. Se posebej pa je bila udeležba boljša tam, kjer je vključenih več volivcev

v organizaciji SZDL. Tako so te volitve ponovno pokazale, da bo treba vključevanju novih članov v SZDL posvečati več

pažnje. Tudi nekateri diskutanti so se v razpravi zavezali za to, da bi morala organizacija SZDL v

bodoče posvečati temu vprašanju več pažnje, predvsem pa se spremljati in skrbeti za vzgojo mladih ljudi. Prav mladi

ljudje bodo na vasi lahko največ storili za izboljšanje gospo-

darsko-političnega stanja. Zato jih je treba vključevati tudi v

upravne organe kmetijskih za-

drug ter v razne druge organe in organizacije.

Stanje vodilnega kadra v kme-

tijskih združenjih je vse prej kot zadovoljivo. Od 18 kmetijs-

kih združenj v kranjski občini ima le 13 zadržup upravnikov, od vseh delavcev in uslužbencev

jih je le 5 z visoko strokovno izobrazbo. Le malokje je opaziti, da organizacije SZDL na vasi razpravljajo o kmetijski proble-

matiki, da enotno nastopajo proti nepravilnostim pri delu kmetijskih združenj in da tako

podpirajo razvoj socialističnih odnosov na vasi, to je razvoj in krepitev kmetijskih združenj

in socialističnih kmetijskih posestev ter s tem hkrati tudi ko-

operacije na vasi. To naj bi bile osnovne naloge aktivov SZDL na vasi. Povezovanje individualnih

kmetovalcev in kmetijske zdruge pa bo uspelo le tedaj, kadar bosta oba udeleženca spoznala

koristi takega sodelovanja. Vendar za sedaj malokje opazimo vsaj pravilno tolmačenje tega

dela s strani kmetijskih združenj, saj je značilno, da so vse kme-

tijske zdruge, kot je bilo navedeno v poročilu, proti kooperaciji. Vsako tako ravnanje je brez dvoma le odsev miselnosti

(Nadaljevanje na 2. str.)

Teden Rdečega križa

Tudi letos praznujemo od 4. do 11. maja Teden Rdečega križa. Okrajni odbor Rdečega križa se je z občinskimi odbori in osnovnimi organizacijami tudi letos posebej pripravil na ta teden.

Kot ena najvažnejših nalog te humane organizacije je zdravstvena vzgoja in prosvetljenost vseh ljudi in še posebno mladine. V ta namen je tudi vodstvo Rdečega križa v tem tednu usmerilo vso skrb in delo vzgoji mladine in podmladku RK. Po vseh šolah na Gorenjskem je čutili izredno delavnost podmladkov pri utrjevanju organizacije, vključevanju novega članstva, skoro povsod so pripravili tudi razna zdravstvena predavanja itd.

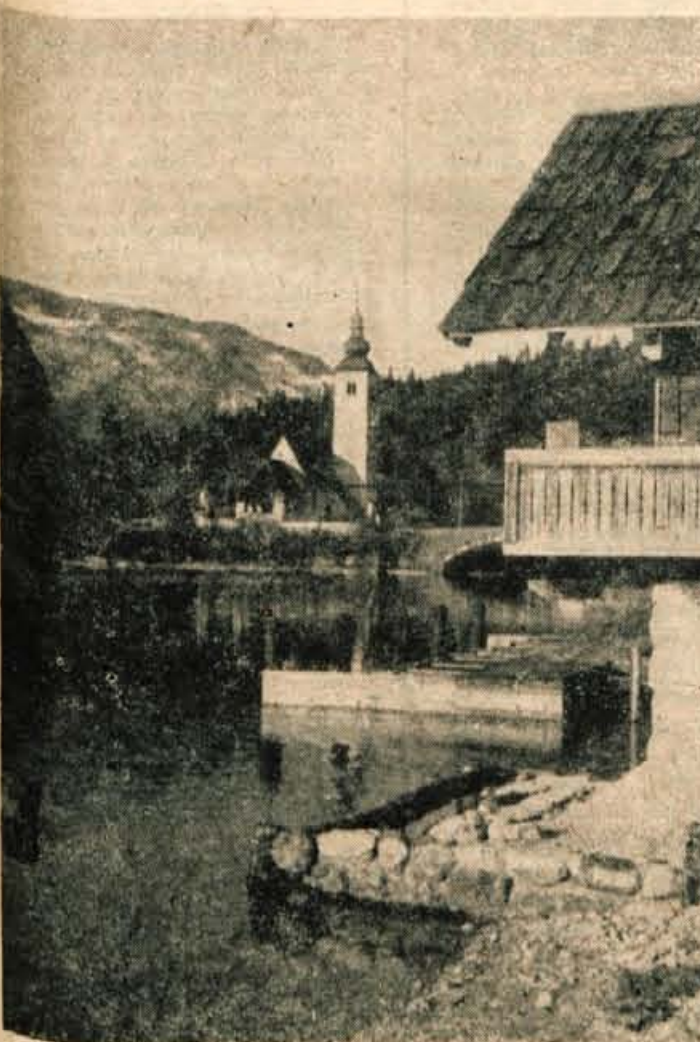
Prizadevanja je opaziti tudi v občinskih odborih in osnovnih organizacijah RK. Predvsem je treba okrepiti organizacije v nekaterih oddaljenejših hribovskih krajih, vključiti čimveč novih članov. Ponekod so dosegli že lepe uspehe. Tu bi lahko omenili odbore v kranjski, trziški, leseniški, gorenjevaški, žirovski in nekaterih drugih občinah.

Skrbno se pripravljajo tudi na Dan krvodajalstva, ki ga bodo praznovali 4. junija. Prizadevajo si, da bi pridobili čimveč krvodajalcev in tako pomagali ljudem po bolnišnicah.

V letošnjem Tednu Rdečega križa je še posebej čutili boj proti alkoholizmu. Prizadevajo si, da bi ustanovili čimveč mlečnih restavracij. Vso skrb pa v tem tednu posvečajo tudi zdravstvu in higieni. Ponekod že urejajo kanalizacijo, vodovode in naselja.

—an

Gorenjska razglednica

Letos si Bohinj bolj kot druga leta prizadeva, da bi privabil čimveč turistov

TE DNI POSVETU

Predsednik republike Josip Broz-Tito, ki se te dni mudi na Brionih, je v soboto obiskal Rovinj. Velika množica ljudi, ki jih je presenetil obisk, je predsednika Tita navdušeno pozdravila.

Na Union Squaru v San Franciscu se je v soboto zbralo več sto demonstrantov, ki so protestirali proti nadaljnjim jedrskim poskusom. Z zborovanja so poslali predsedniku Eisenhoweru brzojavko, v kateri terjajo, naj ZDA nemudoma opustijo poskusne eksplozije atomskih bomb.

V grški četrti Famaguste na Cipru je neki neznanec ubil dva britanska vojaka. To je prvi atentat na britanske vojake, odkar je 28. aprila potekel ultimát organizacije EOKA, ki je v njem zahtevala, naj Britanci nehajo nečloveško ravnati s ciprskimi jetniki v zaporih in koncentracijskih taboriščih na otoku.

Novi stalni predstavnik Jugoslavije pri Organizaciji združenih narodov Dobrovič Vidič je v ponedeljek odpoval v New York.

S potniško ladjo »Jugoslavija« je v ponedeljek odpoval iz reške luke v Port Said prvi del četrte izmene jugoslovanskega odreda v sestavi varnostnih sil OZN, ki bo razporejen na demarkacijski črti med Egiptom in Izraelom.

V Bukarešto je prispela v ponedeljek delegacija Glavne direkcije jugoslovanskih železnic, ki bo imela z romunskimi predstavniki razgovore o ureditvi obmejnega železniškega prometa med Romunijo in Jugoslavijo.

Kakor poroča AFP, je predsednik francoske republike Coty v ponedeljek ponovno zahteval od Plevena, naj skuša sestaviti novo francosko vlado.

Ordred jugoslovanskih vojnih ladij pod poveljstvom kontraadmirala Bogdana Pecotića bo od 10. do 15. maja letos vrnil obisk črnomoškemu ladjevju.

V ponedeljek se je začela stavka šoferjev in sprevoznikov londonskih avtobusov. Stavka je popolna in vsi uslužbenci podpirajo sklep Trade Unionov, naj se nadaljuje, dokler ne bo ugodeno njihovim zahtevam. Če na razgovorih ne bo dosežen sporazum o zvišanju plač za 450 tisoč železničarjev, je pričakovati, da bodo začeli stavko tudi železničarji.

V Djakarti (Sumatra) so v ponedeljek uradno objavili, da so indonezijske čete zasledile Bukitingi, glavno mesto uporniške vlade na zahodni Sumatri. Padec Bukitingija pomeni po splošnem mnenju tudi konec upora na zahodni Sumatri.

Predsednik republike Josip Broz-Tito je privolil v imenovanje novega japonskega veleposlanika v Beogradu Tošikaze Kaseja.

V torek so zaplenili v Alžiru 6 pariških dnevnikov, desničarski »Combat« in »Paris-Presses«, katoliški »La Croix«, Humanité«, »Liberation« in »Monde«, ker so objavili podatke o francoskih vojaških neuspehih v Alžiriji. Dan poprej pa so zaplenili »Paris Journal« ter dva pariška tednika, ki so objavili enake podatke.

Predsednik republike Josip Broz-Tito je v sredo sprejel na Brionih delegacijo Združene arabske republike za socialno politiko in javna dela. Delegacija je še istega dne odpovala proti Ljubljani.

Bombni napadi na židovske sinagoge in črnske šole v petih južnih državah ZDA so močno odjeknili v ameriški javnosti. Nacionalna židovska in črnska združenja zahtevajo intervencijo federalne vlade, ki bi storila konec tej nevarni situaciji.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠTEVILKA 397 - TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKUČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-136 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI

Nesoglasja za zaprtimi vrati

Tri dni so zasedali za zaprtimi vrati zunanji ministri 15 dežel — članice Atlantike zveze. V palači danskega parlamenta v Kjbenhavnu so se poprej zagotovili vse varnostne ukrepe, da ne bi kdo od nepoklicanih nastavlil radovednih ušes. Toda tudi neprodušno zaprta vrata niso mogla zakriti nesoglasij, ki so se tokrat znova pojavila med posameznimi članicami Atlantike zveze. Spor se je zlasti zaostri v trenutku, ko je, kot je neki danski novinar duhovito zapisal, »Atlantski pakt enkrat poskusil pokazati kaj hoče in ne samo tišega, kar noče«.

Ze med samimi velikimi silami ni enotnosti. ZDA in Velika Britanija se ne strinjata s francosko politiko v Severni Afriki, zlasti v Alžiriji. Nemčija in Anglija še zdaj nista razčistili, kdo bo plačal račune za vzdrževanje britanskih čet na zahodnonemškem ozemlju. ZDA in Velika Britanija nista enakih misli, kako naj bi prišlo do sestanka na najvišji ravni, niti nista enotnih pogledov na plan Rapackega o neatomskem področju sredi Evrope, kot se ne strinjata glede prekinitve poskusnih nuklearnih eksplozij.

Se večja pa so nasprotja med velikimi in majhnimi družabniki v Atlantskem paktu. Majhni že dalj časa niso zadovoljni s politiko močnejših. Razlike so se pokazale že na zadnjem sestanku Sveta Atlantskega pakta v decembru lanskega leta. Tedaj so majhne države nastopile z zahtevo, da je treba najti pot do sporazuma s Sovjetsko zvezo in so izrazile negotovost zaradi namer ZDA, da jih oboroži z raketnim orožjem.

Zdaj pa najuglednejši londonski časnik »TIMES« zaskrbljeno

ugotavlja, da je nasprotij med članicami Atlantike zveze tokrat še več, kot jih je bilo na decembrskem zasedanju v Parizu. Velike sile so namreč sprejele med tem nekatere sklepe, ki ne gredo v prid zahtevani pomiritvi in popuščanju napetosti v svetu. Tako Zahod ni odgovoril na pozitivni sklep Sovjetske zveze, da enostransko prekine poskusne eksplozije. Nasprotno, Velika Britanija je prav te dni vnovič

Glavno besedo na zasedanju Sveta Atlantskega pakta v Kjbenhavnu je tudi tokrat imel ameriški zunanji minister John F. Dulles

preskusila nuklearno bombo. ZDA pa se pripravljajo, da v kratkem store isto. Na Zahodu so tudi zavrnili sovjetski predlog, naj bi se pripravljali sestankov v Moskvi udeležili veleposlaniki Čehoslovaške in Poljske. Tako bi se obe strani iz-

enile, ko bi ju zastopale po tri države. ZDA so med drugim zavrnile tudi predlog poljskega zunanjega ministra Rapackega, ki prepoveduje kopčenje atomskega orožja v Čehoslovaški, Poljski, Vzhodni Nemčiji. Večina držav Atlantike zveze zlasti zameri Washingtonu, ker je to storil, ne da bi jih poprej povprašal za mnenje, zlasti pa, ker je to objavil v tisku, ko se sestajajo zunanji ministri članice Atlantike zveze na skupnem sestanku v Kjbenhavnu. Znanje je namreč, da nekatere zahodne dežele, zlasti skandinavske, gledajo z dobrohotnim očesom na predloženi Rapackijev načrt. Seveda je zdaj njihovo pozitivno mnenje brez vrednosti, ker so jih ZDA, s tem da so odklonile poljski predlog, postavile pred izvršeno dejstvo.

Tu so tudi se različna mnenja o nadaljnji vlogi samega Atlantikega pakta. Medtem ko bi oče atlantskega deteta — ZDA rade videle, da bi ta še naprej nosil vojaško uniformo, bi ga evropske članice raje oblekle v miro-ljubnejšo obleko gospodarske sodelovanja in vzajemne pomoči.

Vsi ti znaki pričajo, da tudi za zaprtimi vrati palače danskega parlamenta ni bilo mogoče doseči toliko zaželenega soglasnosti. Glavni vzrok za razhajanje stališč pa je trmasto vztrajanje nekaterih vodilnih krogov v največjih zahodnih državah na togi politiki, ki še vedno nosi znamenja hladne vojne, medtem ko večina ostalega sveta vleče na drugo stran, tja koder se svetlika upanje za vzpostavitev miru, za sporazumno reševanje problemov in za iskreno sodelovanje.

Martin Tomažič

Z občinske konference SZDL v Kranju

(Nadaljevanje s 1. strani)

vodstev kmetijskih združenj. Kmetijska zadruga bi morala biti tista, ki bi posvečala in prevzemala funkcijo organizatorja kmetijske proizvodnje, vendar to, kakor tudi ponekod sodelovanje s kmetijskimi posestvi, predvsem vodstva kmetijskih združenj zanemarjajo.

Socialistična kmetijska posestva so, če tako rečemo, drugi najpomembnejši činitelj, ki morajo pospeševati socializacijo vasi. Kmetijska posestva morajo biti vzor in jasen primer privatnim proizvajalcem, kaj se lahko doseže na večjih površinah, z me-

hanizacijo in sodobnim obdelovanjem zemlje. Zato je ureditev socialističnih kmetijskih gospodarstev ter njihova usposobitev za opravljanje obsežnih in ne lahkih nalog, važen ekonomsko-politični problem. S smotrnim gospodarjenjem bomo dosegli tudi razvoj in napredek v mišljenju prebivalcev vasi. Pri oblikovanju tako močnega političnega akta na vasi pa je vloga SZDL izredno pomembna. Še bolj pa moramo pri tem podariti vlogo sindikatov, ki naj prenašajo napreden vpliv iz tovarn tudi na vas. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na neka-

tere najbolj zaostale kraje v občini, ki jim bo treba brez nestrpnosti posvečati še veliko pomoči in pozornosti.

V komisiji za telesnovzgojna vprašanja so delegati razpravljali predvsem o politiki telesnovzgojnih in športnih organizacij in o načrtih za bodoče delo. Ugotavljali so, da so organizacije SZDL kakor tudi ostale organizacije — sindikati, delavski sveti, uprave podjetij itd. — premalo zanimali za delo in probleme telesnovzgojnih in športnih organizacij. V kranjski občini je 35 športnih organizacij, kjer je vključenih 5790 članov. Najbolj je razvita dejavnost v mestu Kranju, kjer so tri športna društva z 20 klubov, razen tega pa je še nekaj klubov v okviru podjetij. Eden najbolj perečih problemov teh društev je pomanjkanje igrišč in telovadnic. O tem so razpravljali tudi že na nekaterih zborih volivcev in — ker za sedaj še ni zagotovljenih sredstev za gradnjo športnih objektov, je konferenca sklenila predlagati Občinskemu ljudskemu odboru, da ustanovi poseben sklad za športne namene, ki bi se formiral tako, da bi z določenim odstotkom obdavčilo točenje alkoholnih pijač in ta sredstva namenili za izgradnjo manjših objektov in naprav za telesno vzgojo.

Po konferenci se je sestal že novi 43-članski odbor na prvo sejo in iz svoje srede ponovno izvolil za predsednika občinskega odbora SZDL Kranj Martina Koširja. Razen tega so na konferenci izvolili tudi delegate za okrajno konferenco SZDL.

LJ.

PREDSEDNIK REPUBLIKE BOTER DESETEMU OTROKU JOŽETA DOLENCA IZ HUDEGA GRABNA PRI TRŽICU

Predsednik republike Josip Broz-Tito je sprejel otrokovo deseto otroku Jožeta Dolenc iz Hudega grabna pri Tržicu. Otrokovo ime so slovesno vpisali v matično knjigo 7. maja dopoldne v uradu predsednika Občinskega ljudskega odbora Tržič. Visokega botra je pri tej slovesnosti zastopal tovariš Vinko Hafner, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Kranj, ki je staršem čestital k srečnemu dogodku in jim izročil darilo visokega botra.

Tov. Jože Dolenc je delavec v Bombažni predilnici in tkalnici v Tržicu. Vseskozi je bil predan naprednemu gibanju in je že leta 1943 vstopil v partizane.

naša kronika

SESTA SEZONSKA GOSPODARSKA RAZSTAVA NA BLEDU

Ze od 1953. leta dalje prireja razstavno podjetje Bled-Commerce sezonsko gospodarsko razstavo, tako da je leta postala že tradicionalna prireditev na Bledu v poletnih mesecih. Na letošnji razstavi, ki so jo odprli 1. maja, sodeluje s svojimi izdelki 82 podjetij. — Med razstavljalci prevladujejo industrijska in obrtna podjetja. Posebno močno je zastopana tekstilna industrija, dalje lesnoindustrijsko, predelovalna, finomehanična, kemična, elektrotehnična, prehrabna, črna metalurgija itd. Zastopana pa so tudi podjetja obrtne dejavnosti, kakor: klobučarska, čipkarska, tkalska, krznarska, kozmetična itd. Med sodelujočimi podjetji jih je največ iz Slovenije, nato Hrvaške, Bosne, Vojvodine in Makedonije. S pripravami na razstavo so imeli organizatorji letos precej težav. Predvsem so zaradi pomanjkanja prostorov morali zmanjšati število razstavljalcev. — Prejšnja leta je razstavno podjetje Bled-Commerce razen stalnih prostorov v zgornjem delu poslopja Kazine lahko uporabljalo tudi prostor v dvorani Zdraviliškega doma. Tega pa so minulo zimo porabili. Posebnost letošnje razstave je, da je zelo okusno in smotrno urejena in da se odlikuje po kvaliteti in izbiri izdelkov. Po mnenju nekaterih gospodarskih izvedencev je v tem pogledu, torej po kvaliteti najboljših izdelkov, od vseh dosedanjih razstav najboljša.

-jb

DESETLETNICA »SUKNA« V ZAPUŽAH

Kolektiv tovarne »Sukno« v Zapužah je pred kratkim praznoval 10-letnico podjetja. Ob tej priliki so odkrili v podjetju ploščo v spomin na dan, ko je kolektiv prevzel podjetje v upravljanje. Na svečani seji delavskega sveta je bil navzoč celoten kolektiv.

Proizvodnja v podjetju je v teh desetih letih stalno naraščala. Medtem ko so v letu 1943 izdelali 52.000 m² tkanin in 28 ton preje s 35 zaposlenimi ljudmi, so lani pri 153 zaposlenih izdelali že 241.300 m² tkanin in 150 ton preje.

V LESCAH NAMERAVAJO GRADITI SKLADIŠČE

Mlinsko podjetje v Lescah namerava graditi skladišče z zmogljivostjo 1600 ton (160 vagonov). Takšno skladišče v Lescah vse-kakor potrebujejo, saj so tu nekakšna »vrata«, skozi katera se oskrbuje razen radovljiskega tudi blejsko, bohinjsko ter jesenjsko področje.

PRED BALETNIM VEČEROM V KRANJU

Potem ko je baletna sekcija DPD »Svoboda« Kranj uspešno zaključila vrsto šolskih produkcij, se je odločila za celovečerni javni baletni nastop. Mladi baletniki se bodo predstavili občinstvu v torek, 13. maja ob 20. uri v Prešernovem gledališču. Nastopilo bo 17 članov baletne sekcije in dva gosta-solista ljubljanske opere Jaka Hafner in Vlasto Dedović, ki delujeta v baletni sekciji kot koreografa.

Baletni program bo po izbiri zelo pester in kvaliteten. Na sporedu je Valburgina noč iz petega dejavnja Gounodove opere Faust, dalje zbirka modernih plesov Havajana, Chopinov Nocturno - Adagio, Allegretto in »Ples opice«, ki ga bo izvajal Jaka Hafner kot gost.

Mlajši člani baletne sekcije pa bodo zaplesali na glasbo iz Leharjeve »Lahke konjenice«.

Balet Valburgina noč je koreografsko pripravila Silva Japleja, vse ostale plesne pa sta nastudirala koreografa Hafner in Dedović.

S.

IZ KRAJA

Vse člane Kluba gospodarstvenikov obveščamo, da se bodo pričeli s 9. majem 1953 predvajati redno vsak petek ob 17. uri popoldne strokovni in poučni filmi v klubskih prostorih Trgovinske zbornice Kranj, Prešernova ul. 10/1.

Uprava Kluba

OBRAZI IN POJAVI

NETIPIČNA ZGODBA

Pravim, da ta zgodba ni tipična, se pravi, da v njej opisani dogodek ni tipičen za nas in naše razmere. Vendar je aktualna — že zaradi tega, ker se je v resnici pripetilo vse, kar sem v njej opisal in ker sem čul še za nekaj podobnih primerov, to pa iz ust ljudi, ki jim verjamem.

Pravzaprav gre samo za kratek pogovor, malce vinjen pogovor, kajti vsa družina je bila malce vinjena, pa sta bila vinjena tudi naš tovariš Jaka in pomožna delavka, s katero je Jaka pogovarjal.

»Pravzaprav ti ne bo slabo pri nas. Si že dala od-povedi«.

»Sem, seveda, saj že prvega pridem.«

»Pa tudi zaradi mame ti bo boljše — zdaj si se samo ob nedeljah vozila domov, a ne?«

»Ja, stara je že, pa nikogar od nas otrok ni doma. Prej ni bilo mesta zame pri vas, pa sem morala drugam, zdaj pa — mama bo zelo vesela, pa jaz tudi.«

»Pa še fejš ženska si po vrhu. Oh, da bi bilo več takih pri nas! Tako pa, kamor človek pogleda, same stare, pa ... pa ...«

Jaki je bilo nerodno, da bi rekel še »grde« ali kar je že hotel reči. Tudi njej je bilo nerodno. Vseeno se je nasmehnila — navsezadnje vsaki ženski laskanje dobro de.

Jaka je ta njen nasmeh tolmačil po svoje. Pravzaprav je težko reči, kaj si je mislil pri tem, kar je storil, je bilo pa vsem očito: položil ji je roko preko hrta in zlezel s prsti pod pazduho, pa še malo naprej.

Ona ga je začudeno pogledala, napela hrbet kot da se bo dvignila, pa se premislila in obsedla, samo malo premaknila se je, da je Jakatova roka zdrsnila skozi podpazduho nazaj na njen hrbet.

Očitno ji njegova družba ni bila več všeč. Ampak, navsezadnje — on je preddelavec, ona pa ... včasih je treba tudi malo potrpeti.

Jaka je njeno vdanost spet raztolmačil po svoje in primaknil je še drugo roko.

»Veš, s tistimi, kar jih ni starih, pa ... pa ... s tistimi se pa kar dobro razumem. Včasih se najde kaka

trmasta, domišljava, kot da nisem dovolj dober zanj, ampak take jaz hitro ukrotim, da si ne boš mislila!«

No, zaradi tega se še ni vredno razburjati, si je rekla. Vedela je, da možakar precej pretirava, kajti takih trmasti in »domišljavih« je gotovo precej; Jaka navsezadnje, čeprav si ne kaže brez potrebe nakopati njegove zamere, pa tudi ni »bog i batina«, kot so včasih pravili narednikom.

Jaka je sprito njene vdanosti zadovoljno zacmokal in njegove roke so postale še bolj vsiljive.

Ona ni več sedela in se vdano smehljala. Vstala je in se presedla, ampak možakar se je spet prislonil k njej. Potem mu je rekla, da bi tudi ona znala biti trmasta, ampak Jaka je sploh ni poslušal, ali pa je — to je bolj verjetno — mislil, da to pač »spada zraven«, kajti vsaka ženska se spočetka malo brani, če zaradi drugega ne, že zaradi lepšega.

Potem pa mu je precej glasno in zelo jasno povedala; naj jo pusti v miru, ne zaradi tega, ker bi se ji ne zdel »dovolj dober zanj«, ampak preprosto zato, ker ji ni do teh reči.

Morali bi videti našega Jaka, kakšen je bil v tem trenutku:

Kot da je užaljen ne samo on, ampak da je v nevarnosti čast vesoljnega moškega spola, včevši tu direktorja, komercialnega direktorja in glavnega računovodjo našega podjetja.

Tako je bil užaljen, da je vzel kapo in odšel. Seveda ni odšel domov, ker »njegov čas« še ni prišel, ampak je nadaljeval v bifeju čase.

»Kdo bi si mislil, da je tako odločna — ni ji videti,« je rekel eden izmed prisotnih, njej pa je bilo spet nerodno, vendar si ni mogla kaj, da se ne bi sprlo te pohvale nasmehnila, malce boječe in sramežljivo nasmehnila.

Zgodba ni tipična, tudi ni kdovekako aktualna, to smo že rekli, vendar se mi je zdela vredna, da jo zapišem.

P. Struna

Poraz preživele prakse

Ob predlogu delavskega sveta v Bombažni predilnici in tkalnici Tržič o odstavitvi direktorja

Novo izvoljeni delavski svet v Bombažni predilnici in tkalnici v Tržiču je na izredni seji 29. aprila, na predlog tovarniškega komiteja Zveze komunistov, sklenil predlagati Občinskemu ljudskemu odboru odstavitev direktorja.

Ta korak delavskega sveta BPT je zelo pomemben po tem, ker pomeni zorenje in zmago naprednih težnj v kolektivu nad birokratskimi pojavi. Predlog o odstavitvi direktorja je samo ena izmed zunanjih, vid-

svet tudi imena nekaterih ljudi, ki direktorju niso bili po volji. To njegovo grobo kršenje demokratičnosti je seveda upravičeno spet spravilo pokonci ljudi v kolektivu.

Primerov, v katerih so se oglašale direktorjeve preživele metode, je bilo še več, toda šele Pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ o nalogah Zveze komunistov v boju proti negativnim pojavom v gospodarskem, političnem in družbenem življenju je — kot sami pravijo — dalo ko-

jo nalogo. Direktor pa je bil drugačnih misli. Zrelo in preudarno kritiko negativnih pojavov je vzel zgolj kot osebni napad ter že na zboru nastopil dokaj destruktivno. Vso kritiko je zliil na organe upravljanja in na politične organizacije, sebi pa si je prilačil glavno zaslugo za razvoj podjetja. Z neumestnim trkanjem na svoja prsa, ko si je razvoj podjetja lastil predvsem kot svojo zaslugo — čeprav je nedvomno res, da je dokaj osebno prispeval k temu napredku podjetja — je prezrl zaslugo celotnega kolektiva in pomoč skupnosti, ki je dala podjetju na razpolago sredstva za nadaljnjo izgradnjo podjetja.

S tem je direktor samo ponovno opozoril na svojo poglavitno napako, ki je že ves čas, odkar je bil v podjetju, kalila življenje kolektiva. Ponovno je dokazal to, da nima poslušnosti za družbeno politično dogajanje, za napredne težnje v kolektivu, za konstruktivno sodelovanje z organi delavskega upravljanja in s političnimi organizacijami. Imeti hoče prvo in zadnjo besedo v podjetju. Prav zato pa v sedanjih pogojih, pri družbeno-politični zrelosti kolektiva in organov upravljanja ni mogel več uživati v podjetju ugleda, kakršen pripada direktorjem, ki pravilno, v skladu z današnjimi pogoji, opravljajo svojo odgovorno funkcijo.

Dandanašnji direktor mora biti predvsem dober gospodarstvenik, ki pa mora imeti tudi poslušnost za politična dogajanja vsaj v kolektivu in komuni. Dobro gospodarjenje in ugodne politične razmere v kolektivu predstavljajo v pogojih samoupravljanja nerazdružljivo celoto, ki edina lahko omogoči soliden razvoj podjetja. Direktorju ni treba, da je prvi politični aktivist v podjetju, razumeti, upoštevati in ceniti pa mora napredna, demokratična hotenja kolektiva, organov upravljanja in političnih organizacij, njihove predloge in pobude. Direktor v BPT pa tega ni imel, zato tudi posameznih problemov ni mogel pravilno reševati, marveč je s svojo zastarelo prakso prišel v ostro navskrižje s kolektivom.

Tovarniški komite ZK je ugotovil, da direktor ne kaže prave volje za odpravo svojih napak, ki pa so začele čedalje bolj neugodno vplivati na vzdušje v podjetju. Zato se je tovarniški

komite odločil, da predlaga delavskemu svetu nezaupnico direktorju. Delavski svet je ta predlog osvojil na tajnem glasovanju. Rezultat tega glasovanja je jasno potrdil, da je praksa, v kateri se je ravnal direktor, v podjetju poražena.

Ta primer pa je nauk tudi komunistom v podjetju. V prihodnje bo treba zavzemati odločnejša, toda načelna stališča do posameznih pojavov sproti, ne pa čakati, da se napake šele nakopičijo. Hkrati pa kaže poudariti — to je tovarniški komite tudi že povedal — da sprememba na direktorskem mestu nikakor ne sme biti kapitulacija pred kakršnokoli demagogijo, marveč prispevek k ozdravitvi razmer v podjetju in k njegovemu nadaljnjemu razvoju.

M. Z.

Drobnarije toda, značilne...

V zapisniku o I. seji delavskega sveta v tovarni »Spik«, Kranj, ki je bila 21. aprila v »rdečem kotičku«, beremo tudi tale odstavke: »Tov. direktor predlaga delavskemu svetu, da skrbi za čim večji red in disciplino v oddelkih... Predvsem pa je skrbeti, da se odstotek odpadkov zmanjša...«

Povsem pravilna težnja po večjem redu in disciplini. Toda človeka mori pri tem le eno: mar klešče držijo kovača, namesto narobe? Kaj ko bi se predlog glasil raje nekako takole:

»Delavski svet naroča direktorju, da skrbi...«

Kaj menite?

V zapisniku o 14. seji DS v tovarni »Sava« Kranj pa je zapisano med drugim:

»... Ugotovili smo, da znaša v našem podjetju povprečno preseganje norm več kot predvideva nova uredba o delitvi osebnega dohodka...« Predsednik upravnega odbora pa je v zvezi s tem dejal, da »... preseganje norm nad 126% ne bodo podpirali niti na okrajnem niti na republiškem odboru...«

Ni prvič, da se odgovorni

Z.

nih manifestacij celotnega družbeno političnega dogajanja v kolektivu BPT.

Navskrižja med težnjami in metodami na eni strani ter hotenji političnih organizacij in organov delavskega upravljanja v podjetju so tlela že dolgo. Med njimi je obstajalo nekakšno sodelovanje, vendar ozračje ni bilo sproščeno. Direktor — sicer dober strokovnjak — je hotel nekatere stvari urejati po svoje, komunisti pa niso vedno sproti, naglo, zadostno in načelno reagirali na posamezne njegove nepravilne poteze, marveč so ostajali oportunistično strpni, kajti direktor je kritikom osebno zameril. Ob vsem tem se je nezdavno vzdušje kar naprej stopnjevalo.

Ko so lani v kolektivu sestavljali tarifni pravilnik, so v kolektivu povzročila precej prahu in nejevolje nesorazmerja v višinah zlasti vrhunskih tarifnih postavk. Politične organizacije, ki so prisluhnile mnenjem med ljudmi, so sklicevale širši posvet političnega aktiva. Na tem posvetu pa je direktor postavil kot izhodiščno točko vprašanje njegovih osebnih prejemkov. Komitaji, ki naj bi proučila in popravila tarifni pravilnik, pa je bila na željo direktorja razpuščena.

Nekateri ljudje v kolektivu sodijo, da direktor tudi vloge in položaja podjetja v komuni ni razumel. S svojim ravnanjem je še vedno postavljaj ograjo med tovarno in komuno. To je dokazal s tem, da je izposloval celoten občinski stanovanjski sklad samo za svoje podjetje, ne da bi upošteval nekatere druge probleme v občini, kot na primer potrebo po šolskem prostoru v Križah. V tem kraju stanuje mnogo delavcev iz Bombažne predilnice in tkalnice; njihovi otroci imajo pouk celo v treh izmenah.

Pred letošnjimi volitvami v delavski svet je direktor poklical predse sekretarja tovarniškega komiteja ZK, ker so prišla na listo kandidatur za novi delavski

ljudje v nekaterih podjetjih neupravičeno izgovarjajo pri obravnavanju tarifne problematike samo na organe izven podjetja, češ »višji organi tega ne dopuščajo...«. V resnici pa je urejanje norm stvar organov delavskega upravljanja v podjetjih. Ob sedanjih načelih ugotavljanja sredstev za osebne dohodke norme niso več instrument za delitev dohodka med podjetjem in družbo, temveč merilo za pravilno notranje razdeljevanje teh sredstev po načelu: vsakomur po njegovem delu. Sprito take vloge norm kaže še mnogo bolj skrbno odpravljati vsakršna nesorazmerja med normami za posamezna delovna mesta. Kolektivni se morajo sami odločiti za čim realnejše norme, da bi ustvarili podlago za pravično delitev ustvarjenih sredstev za plače. To vprašanje je seveda sila občutljivo za vzdušje v kolektivu, zato pa ga morajo organi upravljanja v podjetjih obravnavati jasno, odkrito, ob sodelovanju svojih kolektivov. Izgovarjanje na »višje organe« je zato povsem neumestno.

munistom v tovarni takšno moralno oporo, da so odločno napadli birokratizem. Na svojem zboru sredi aprila so komunisti v BPT analizirali predvsem pomanjkljivosti in napake. Zbor komunistov je dobro opravil svo-

PRVI NASAD BRESKEV NA GORENJSKEM — VELIKO ZANIMANJE KMETOVALCEV V CERKLJAH IN OKOLICI — NA NEKOČ NERODOVITNI ZEMLJI SE OBETA VREDNOST ZA VEČ MILIJONOV DINARJEV PRIDEKA NA HA. KAJ BO POKAZALA JESEN?

Prav za prvomajske praznike se je Rebernica nad vasjo Grad pri Cerkljah nenadoma odela v cvetje. 1200 mladih dreves se je razbohotilo v raznih barvah in privabilo sprva čebele iz tamkajšnjega čebelnjaka, zatem pa mnoge kmetovalce okoliških vasi, sadjarje in izletnike. Tam, kjer je bilo pred leti nepretrgno robidovje, trnje in grmovje, je danes vabljiv nasad breskev. Priletni Guido Pahor, ki je v svojem rojstnem kraju, Goriški vzljubil sadjerejo, se skozi dolga leta življenja v Cerkljah ni mogel sprijazniti z mnenjem, da tu »ne rata« breskev ali drugo sadje. Začel je preizkušati posamezne sorte breskev ob zidovih. Potem se je odločil po starem načelu: »Korajža velja!« Kmeta, lastnika nerodovitnega pobočja Rebernica je zaprosil za najem te zemlje. Cudil se je ta in čudila se je vsa okolica, ko je uporni Pahor začel tam kopati trnje in kamenje in urejevati nasad za breskve. Kljub temu, da niso verjeli njegovemu uspehu, da niso breskvami, so mu iz sočutja ali iz sodelovanja pri smelem poskusu vendar pomagali. Dali so mu gnoj, pomagali pri prevozu itd.

Polna tri leta, odkar je Pahor zasadil breskvine koščice v

zrahilano in pognojeno, spočito zemljo, on z veliko radovednostjo in nestrpnostjo hodi v njegov nasad. Letos so drevesa prvič razcvetela in obetajo prvo letino breskev. Tridesetletne iz-

ti prvi poizkus z breskvami na Gorenjskem. To pa je velikega gospodarskega in tudi turističnega pomena. Na Gorenjskem, kot pravi Pahor, je veliko takih, danes zapuščenih površin, kjer bi lahko uspevale breskve in drugo sadje.

Prvi razcvet breskev je, kot kaže, že ovrgel razne dvome v uspeh. Okoliški kmetje so vse bolj radovedni za način, kako

»Za opravevanje breskev sem začel gojiti tudi čebele.« je povedal tov. Pahor

kušnje in petletno delo na tem nasadu se bliža vrhuncu — uspehu ali porazu. To bo seveda jeseni, ko bodo breskve dozorele. Njegov nasad pa je khra-

bi čimprej sledil pionirju Pahorju, trije kmetje pa so se že odločili, da začno v istem hribu urejevati podobne nasade.

»Kakšni so vaši upi za uspeh?«

Gorenjski sejem v Kranju letos od 1. do 11. avgusta

TO BO TURISTIČNO POTROŠNIŠKI SEJEM — INDUSTRIJA BO RAZSTAVLJALA LE IZDELKE ZA ŠIROKO POTROŠNJO — VSI RAZSTAVLJENI IZDELKI MORAJO BITI NAPRODAJ — VEČ ZABAVNEGA ŽIVLJENJA — NA SEJMU BODO VERJETNO RAZSTAVLJAVCI IZ VSE JUGOSLAVIJE

Razprave o reorganizaciji Gorenjskega sejma v Kranju so zaključene. Plod teh razprav bo letos Gorenjski sejem v novi obliki. Ker je Gorenjska izrazito turistično področje, bo tudi turizem na sejmu glavna dejavnost. Zato bodo tudi glavni prostori razstavišča (sejem bo tam kot že vsa prejšnja leta — v poslopju Osnovne šole v Kranju, v istem prostorninskem obsegu) namenjeni turizmu. Turizem naj bi bil prikazan s pokrajinskimi slikami, reliefi; na razpolago pa bodo morali biti tudi prospekti, lepaki, zemljevidi, razglednice in podoben propagandni material. Turistična razstava naj bi pokazala še predvsem neizkoriščene turistične lepote Gorenjske. Poudarjala naj bi tudi po-

men in lepote alpinizma, prav tako pa prikazovala tudi ostale športne dejavnosti (plavanje, nogomet, lov, ribolov, avto-moto itd.) z grafikoni, maketami, slikami ter hkrati prikazala dosežene uspehe gorenjskih športnikov. Tudi gorenjske narodne noše bodo zasledile tudi dokaj viden prostor.

Hkrati pa naj bi v času sejma sodeloval tudi muzej, kjer naj bi bila razstava umetniških slik z gorenjskimi motivi. Na tej razstavi bodo sodelovali domači likovni umetniki. Z razstavljenimi fotografijami kakor tudi umetniškimi slikami bo tekmovalje, kjer bodo odločali o tem, kateri motiv najboljše ponazarja Gorenjsko.

Največja posebnost sejma bo verjetno v prostoru, ki bo namenjen tako rekoč pravemu sejmu. V vsem prostoru telovadnice v osnovni šoli bodo namreč obiskovalci sejma lahko kupovali razstavljene izdelke. Razen tega pa bodo stojnice kot prejšnja leta, tudi zunaj. Vsi razstavljalci se bodo morali ravnati po načelu — da morajo biti vsi razstavljeni izdelki naprodaj.

Na sejmu bodo sodelovale tudi ostale panoge kot gostinstvo, domača obrt, trgovina, obrt, kmetijstvo, uvozna oprema, nekatere pomembnejše družbene dejavnosti in tudi industrija, predvsem z izdelki za široko potrošnjo. Vsi ti pa bodo morali zasledovati osnovni namen sejma — kaj se lahko nudi za boljši turizem na Gorenjskem pa morada tudi v ostalih pokrajinah Jugoslavije.

Obrti in domači obrti se tu odpirajo še posebne možnosti. Naj naštejemo samo nekaj stvari, ki naj jih ne bi manjkalo pri delu, kjer bo razstavljala obrt — kmečke sobe v alpskem stilu, klopi, oprema za hotele, žičnice, izdelovanje sodov, čolnov in tako dalje. Domača obrt naj bi reprezentirala z raznimi spominčki, predstavila naj bi se gorjuški piparji, kleklarije, ribničani, tkalci preprog itd. Seveda tudi z načelom — da so vsi ti izdelki dosegljivi obiskovalcem. Tako bodo predvidoma sodelovali letos na Gorenjskem sejmu tudi predstavniki ostalih krajev države, tisti, ki proizvajajo izdelke za široko potrošnjo in izdelke, ki so namenjeni turizmu.

Tudi za industrijska podjetja naj bi veljala taka usmeritev. Na Gorenjskem sejmu naj bi sodelovala industrijska podjetja iz vse države, ki proizvajajo za široko potrošnjo in turizem, ostala (n.p. Zelezarna, Veriga itd.) pa naj bi sodelovala s shematičnimi prikazi svoje proizvodnje. Vendar naj bi bila vsa podjetja pripravljena na sklepanje komercialnih pogodb in zato ne bi smela biti na sejmu brez prospektov.

Pri industriji naj bi sodelovala tudi trgovina. Predvsem bi treba skrbeti, da pride na sejem tudi uvozna oprema za izboljšanje storitev in mehanizacijo v gostinstvu. Treba bo poskrbeti za hitro in dobro postrežbo. V samem mestu bo tedaj čimveč trgovin poslovalo po non-stop sistemu. Sploh se bo Kranj v tistih dneh preoblekel v sejemsko obleko. K temu bodo pripomogla tudi razna kulturna in športna društva, ki bodo v tistih dneh poskrbela za čim pestrejšo kulturno, zabavno in športno življenje.

Na sejmu bo predvidoma sodelovalo tudi kmetijstvo, ki naj bi pokazalo svoje sposobnosti, nudilo potrošnikom svežo zelenjavo in sadje, predvsem pa naj bi se predstavilo s prideletji, ki so značilni za Gorenjsko.

Uprava sejma je do sedaj povabila k sodelovanju okoli tisoč podjetij iz vse države, predvsem tiste, ki proizvajajo za široko potrošnjo in turizem. Razen tega pa tudi gostince, obrtnike in drobne obrtnike, turistična podjetja, kulturna in športna društva in nekatere druge. Na sejmu bo kot vsa prejšnja leta tudi tekmovalje. Glavni kriterij pri opevanju bo — uporabnost, praktičnost in cenestost izdelkov.

V času sejma bo poskrbljeno tudi za avtobusne zveze z ostalimi, najbolj znanimi kraji Gorenjske.

Lj.

KORAJŽA VELJA

PRVI NASAD BRESKEV NA GORENJSKEM — VELIKO ZANIMANJE KMETOVALCEV V CERKLJAH IN OKOLICI — NA NEKOČ NERODOVITNI ZEMLJI SE OBETA VREDNOST ZA VEČ MILIJONOV DINARJEV PRIDEKA NA HA. KAJ BO POKAZALA JESEN?

Prav za prvomajske praznike se je Rebernica nad vasjo Grad pri Cerkljah nenadoma odela v cvetje. 1200 mladih dreves se je razbohotilo v raznih barvah in privabilo sprva čebele iz tamkajšnjega čebelnjaka, zatem pa mnoge kmetovalce okoliških vasi, sadjarje in izletnike. Tam, kjer je bilo pred leti nepretrgno robidovje, trnje in grmovje, je danes vabljiv nasad breskev. Priletni Guido Pahor, ki je v svojem rojstnem kraju, Goriški vzljubil sadjerejo, se skozi dolga leta življenja v Cerkljah ni mogel sprijazniti z mnenjem, da tu »ne rata« breskev ali drugo sadje. Začel je preizkušati posamezne sorte breskev ob zidovih. Potem se je odločil po starem načelu: »Korajža velja!« Kmeta, lastnika nerodovitnega pobočja Rebernica je zaprosil za najem te zemlje. Cudil se je ta in čudila se je vsa okolica, ko je uporni Pahor začel tam kopati trnje in kamenje in urejevati nasad za breskve. Kljub temu, da niso verjeli njegovemu uspehu, da niso breskvami, so mu iz sočutja ali iz sodelovanja pri smelem poskusu vendar pomagali. Dali so mu gnoj, pomagali pri prevozu itd.

Polna tri leta, odkar je Pahor zasadil breskvine koščice v

zrahilano in pognojeno, spočito zemljo, on z veliko radovednostjo in nestrpnostjo hodi v njegov nasad. Letos so drevesa prvič razcvetela in obetajo prvo letino breskev. Tridesetletne iz-

ti prvi poizkus z breskvami na Gorenjskem. To pa je velikega gospodarskega in tudi turističnega pomena. Na Gorenjskem, kot pravi Pahor, je veliko takih, danes zapuščenih površin, kjer bi lahko uspevale breskve in drugo sadje.

Prvi razcvet breskev je, kot kaže, že ovrgel razne dvome v uspeh. Okoliški kmetje so vse bolj radovedni za način, kako

kušnje in petletno delo na tem nasadu se bliža vrhuncu — uspehu ali porazu. To bo seveda jeseni, ko bodo breskve dozorele. Njegov nasad pa je khra-

bi čimprej sledil pionirju Pahorju, trije kmetje pa so se že odločili, da začno v istem hribu urejevati podobne nasade.

»Kakšni so vaši upi za uspeh?«

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURENA

SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: preklje 20 dinarjev, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede. — Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglašnega oddelka je: Kranj 475.

Nasla sem možko uro z verižico na Jesenicah. Lastnik jo dobi pri Nežki Trobec, Krivčev log 13, Jesenice. 783

Prodajam električni motor, mizarško mitalno mizo, stavbno glavo za poraviljalni stroj. Naslov v ogl. oddelku. 784

TISKANINA, tovarna tiska-

mega blaga v Kranju

sprejme

UPRAVNIKA

za Počitniški dom podjetja v Poreču (Istra)

in to za sezono od maja do septembra 1958. — Potrebna je primerna strokovna izobrazba in praksa za vodenje administracije in za posle nabave. — V postev pridejo tudi upokojenci.

Plača po tarifnem pravilniku oziroma sporazumu. Interesenti naj se zgledajo takoj osebno na upravi podjetja.

Prodajam zazidljivo zemljišče z malim gozdičkom, okoli 3000 kv. metrov, z napeljavno vodo in lastno potjo do reke Kokre v Gorenjah pri Kranju. Poizve se pri Sajovic, Kranj, Jenkova 7. 782

Motor 125 ccm — Vaterland — generalno popravljen, prodajam za 45.000 din. Polica 4, Naklo. 785

Malo rabljen posnemalnik in stroj za predelavo masla ugodno prodajam. — Naslov v upravi lista. 786

Sivalni stroj »Singers« ugodno prodajam. — Naslov v upravi lista. 787

Prodajam rabljen vzidljiv štedilnik, desni, z bakrenim kotličkom in 400 kom. opeke in voz, nosilnosti 400 kg. Informacije v župnišču Koroška Bela. 788

Prodajam štedilnik (levi). — Naslov v oglašnem oddelku. 789

Prodajam mlade pse ovčjake. Plevnik Stefka, Podlublje 15, Tržič. 790

Prodajam 500 kv. metrov zemljišča ob Golniški cesti. Naslov v oglašnem oddelku. 791

Prodajam vseljivo hišo z vrtom, primerno za obrt ali tudi dosmrtno stanovanje starejšima zakoncem. — Erce, Trboje 2, pošta Smlednik. 792

Planinsko društvo Križe bče oskrbnika za kočjo na Kriški gori v času letne sezone, in to od 15. maja do 15. sept. 1958. — Plača provizijska. Vse informacije se dobe pri planinskem društvu v Križah.

Prodajam klavir. Cena 15.000 din. — Naslov v ogl. oddelku. 793

Prodajam žensko kolo »Robot-sports«, Gorenja Sava 98. 794

Prodajam motorno kolo, 250 ccm, znamke »Puche«, brezhiben, 1 leto garancije. — Naslov v oglašnem oddelku. 795

Prodajam malo rabljeno kuhinjsko pohištvo po ugodni ceni. — Naslov v upravi lista. 796

Soba in kuhinjo s pritlikinami v Škofji Loki zamenjam za enako v Kranju. — Naslov v oglašnem oddelku. 797

Nudim hrano in stanovanje dekletu, ki bi pomagala na mali kmetiji. — Huje 1, Kranj. 798

Iščem prazno ali opremljeno sobo v Kranju ali okolici. Dam nagrado. — Naslov v upravi lista pod »takoj«. 799

Slovenski fant, star 23 let, želi spoznati slovensko dekle od starosti 18 do 23 let. Zaželena slika z življenjepisom na ime Kosmač Oto, Oberhausen Sterkrade Kleekamp 27/1, W. Deutschland. 800

»Avtoservise«, Jesenice, zapusti takoj šoferja B kategorije, samostojnega mehanika in visokokvalificiranega avtomehnika-mojstra. 801

Podpisana Inglič Mici, delavka iz Škofje Loke, Sp. trg 5, obžaluje in prekljuje, kar sem nesrečnega in žaljivega govorila o Geber Julki, delavki iz Virmas 44 in izjavljam, da so bile vse govornice izmišljene in brez vsake podlage. Obenem se ji zahvaljujem, da ni vztrajala pri svoji tožbi. — Inglič Mici, Sp. trg 5, Škofja Loka. 802

RAZPIS

za tečaj politične šole pri CK ZKS

od 2. septembra 1958 do 30. januarja 1959

Tečaj politične šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki že delajo v organih delavskega in družbenega upravljanja in jim je zato nujno potrebno osnovno znanje iz politične ekonomije in znanstvene socializma.

Prijave z osebimi podatki, s podatki o dokončanih šolah, tečajih, o osnovnem poklicu, zaposlitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih, pošljite do 25. junija 1958 na upravo Politčne šole pri CK ZKS.

Šola ima tudi svoj internat za slušatelje, ki so doma izven Ljubljane.

O sprejemu v tečaj bo vsak posameznik pisмено obveščen, in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacije dobite na upravi šole, oziroma na občinskem komiteju svojega območja.

»TRANSTURIST« ŠKOFJA LOKA uvaža s takojšnjo veljavnostjo nove avtobusne proge po naslednjih voznih redih:

BLED—RADOVLJICA—BEGUNJE—DRAGA

km	NP	So	NP
—	7.30	—	17.54
4	7.46	16.25	17.44
6	7.50	16.29	17.40
11	8.00	16.39	17.30
14	8.10	—	17.20

LEGENDA: So — avtobus vozi ob sobotah
NP — avtobus vozi ob nedeljah in praznikih

KROPA—PODNART—KRANJ

km	Po	Sr Pe	Po	Sr Pe
—	7.15	15.15	12.05	19.05
7	7.28	15.28	11.52	18.52
19	7.48	15.48	11.30	18.30

LEGENDA: Po — avtobus vozi ob ponedeljkih
Sr Pe — avtobus vozi ob sredah in petkih

PODNART—KROPA—KAMNA GORICA—BEGUNJE—JESENICE

km	NP	NP
—	10.30	17.00
7	10.46	16.46
10	10.52	16.38
18	11.15	16.15
20	11.18	16.12
24	11.26	16.04
41	12.00	15.30

Avtobus vozi ob nedeljah in praznikih

OBVESTILO

Obveščamo, da ordinira dr. BE-ZEK Jože, zdravnik Zdravstvenega doma Kranj od 5. maja 1953 dalje za zavarovance in njihove svojce v svoji zgradbi na Koroški cesti št. 31 vsak dan, razen nedelje, od 10. do 13. ure.

Zavarovanci, ki so se zdravili v splošni ambulanti III., katero je vodil dr. Bežek Jože, naj ne hodijo v Zdravstveni dom, Poljska pot 8, ampak naj nadaljujejo zdravljenje v ambulantnih prostorih na Koroški cesti 31.

Zdravstveni dom, Kranj

ZAHVALA

Podpisani se najtopleje zahvaljujem Dr. zavarovalnemu zavodu, sindikatu BPT, dr. Robiču in šoferjem v BPT Tržič, ki so pripomogli, da sem vsled nezgode pri delu dobil izplačano zavarovalnico.

Janez Smolej,

Pot na Zali rovi, Tržič

ZAHVALA

Zdravstvenemu osebju v Porodnišnici na Laborah se iskreno zahvaljujem za izkazano skrb v času mojega zdravljenja. Še posebno se zahvaljujem dr. Veter Igorju in dr. Rainer Srečku za njuno človekoljubnost.

Prepričana sem, da vse pacientke, katere odhajajo, ohranijo lep in prijeten vtis, saj vladata v bolnici poleg požrtvovalnosti zdravnikov in ostalega osebja tudi velik red in čistota.

O. Vencelj

KINO

»STORŽIC«, Kranj: 8., 9. in 10. maja ob 18., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascope film s stereofonskim zvokom »Reka smrti«. 11. maja ob 10. uri jugoslovanski film »Krvava strajca«, ob 18., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascope film s stereofonskim zvokom »Reka smrti«. Prodaja vstopnic od 14. ure dalje.

»SVOBODA«, Strazišče: 10. maja zaprto, 11. maja ob 18. in 19. uri jugoslovanski film »Hanka«.

»TRIGLAV«, Primskovo: 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 17. in 19. uri premiera ameriškega filma »Propadli angel«.

Starši, vzgojitelji, dijaki!

CP GORENJSKI TISK BO V ŠOLSKEM LETU 1958/59 SPREJELO V UK

2 VAJENCA V STAVNICI

2 VAJENCA V STROJNICI in

1 VAJENCA V KLIŠARNI - FOTOGRAFIJI

KER BO VPISOVANJE UČENCEV V GRAFIČNO ŠOLO V LJUBLJANI OD 22. DO 31. MAJA 1958, OPOZARJAMO VSE, KI SE ZANIMAJO ZA UK V TEJ STROKI, DA SE NAJPOZNEJE DO 20. MAJA ZGLASIJO V UPRAVI PODJETJA — TAJNIŠTVO.

CP GORENJSKI TISK KRANJ

SPREJMEMO:

— šefa in referenta za reklamo

Pogoji: srednješolska izobrazba, praksa, interes, živahnost duha, znanje risanja, možnost strokovnega izpopolnjevanja; — referenta (instruktorja) za izobrazbo

Pogoji: dovršena fakulteta ali višja pedagoška šola, interes za industrijsko pedagogiko, smisel za organizacijo, možnost nadaljnega strokovnega izpopolnjevanja in napredovanja;

— stenodaktilografa — večšega hitrega slepega tipkanja, stenografije ter znanje slovenščine.

Plača po dogovoru. — Ponudbe poslati na upravo podjetja Industrija obutve »PLANIKA«, Kranj.

KMETIJSKA ZADRUGA ŽABNICA

razpisuje za 15. maj 1958 s pričetkom ob 9. uri

JAVNO LICITACIJO

naslednjih kmetijskih strojev:

1 kom. mlatilnica »Lanz« — dolžina bobna 1,70 m, Ø 0,35 m;
1 kom. mlatilnica — nemška, velika D. R. P. — D. R. G. M., dolžina bobna 1,70 m, Ø 0,73 m;

1 kom. čistilec za žito — ročni;

1 kom. škroplilnica — motorna, češke izdelave;

1 kom. travniška brana;

3 kom. sodi leseni po okoli 600 litrov.

Prednost pri nakupu ima socialistični sektor.

Komisija za razpis delovnih mest pri Komunalni banki okraja Kranj

razpisuje

natečaj za sprejem v službo večje število uslužbencev za podružnice v Kranju, Škofji Loki, Radovljici, Tržiču, Bledu in na Jesenicah.

Pogoj za sprejem je dovršena Ekonomska srednja šola ali dovršenih osem razredov gimnazije.

Plača po Uredbi o odgovarjajočo položajno plačo. Nastrop službe po dogovoru.

Prošnje z navedbo šolske in strokovne izobrazbe ter dosežanj zaposlitve dostaviti na naslov: Komunalna banka okraja Kranj — Kranj.

KOMUNALNA BANKA OKRAJA KRANJ

Letni kino »PARTIZAN«: 10. in 11. maja ob 20. uri premiera jugoslovanskega filma »Krvava strajca«.

»NAKLO«: 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 18. in 19. uri ameriški barvni film »Mož iz Kolorada«.

»KRVAVC«, Cerklje: 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 19. uri mehiški film »Trije pustovlenci«.

»SOKA«, Škofja Loka: 9. do 11. maja francoski barvni film »Rdeče in črno« I. del.

»RADOVLJICA«: 9. in 10. maja ob 20. uri in 11. maja ob 18., 18. in 20. uri ameriški barvni cinemascope film »Komanč«.

»BLED«: 10. maja ob 18. in 20.30 uri ameriški film »Ko pride zima«. 11. in 12. maja ameriški barvni film »Mož iz Kolorada«.

Predstave v nedeljo ob 14., 15., 18. in 20.30 uri ter ob 10. uri matineja, ob delavnikih pa ob 18. in 20.30 uri.

LJUBNO: 10. in 11. maja mehiški film »Umiram srečna«.

Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri.

»RADIO«, Jesenice: 10. do 13. maja češki barvni film »Nekoč je živel kralj«.

»PLAVZ«, Jesenice: 10. do 13. maja jugoslovanski film »Lažnjivi cesar«.

»ZIROVNICA«: 10. in 11. maja italijanski film »Slepo dekle iz Sorrenta«.

»DOVJE - MOJSTRANA«: 10. in 11. maja ameriški barvni film »Edina želja«.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

9. maja ob 16. in 20. uri Manners: »Peg srček moj« — vesela igra v treh dejanjih — Gostuje PD »Poštar« iz Ljubljane.

Nedelja, 11. maja ob 16. uri: »BA-LETNI PLESI« — gostuje DPD Svoboda iz Strazišča. — Izven in za podeželje.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek so bile na kranjskem živilskem trgu naslednje cene: fižol 50 do 70, ajdova moka 70 do 75, koruzni zdrob in koruza 40, ješprenj 60 do 70, kaša 80, krma za kokoši 40, oves 30 do 35, proso 35, čebulček 250 do 300, šalotka 40 do 50, orehi 90 in suhe hruške 100 dinarjev liter; korenček 50, navadno korenje 15 do 20, krompir 10 do 15, pesa 30 do 40, redkev 20, čebula 50 do 70, kisel zelje 35 din kilogram; česen 5 do 8 din kom., por 3 do 8 din kom., kolerabe 10 do 30 din kom., peterilj 10 din šopek, špinata in semenski grab 20 din merica, solata berivka 25, radič 25 do 30, regrat 20 do 25, paprika 15 din merica, surovo maslo 480 do 500, sir skutla 90 do 100 dinarjev kg, mleko 30, smetana 250 din liter, jajca 14 do 15 din kom., kokoši 420 do 450 din kom., zajci 500 din kom.

NESREČE

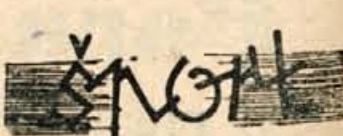
BREZ ZAVOR IN IZPITA

Na cesti iz Sp. Gorj proti Mežakliji je v sredo popoldan vozil V. B. s traktorjem naloženo priklopo. Dasi je bila priklopa težka z natovorenim gramozom, je šlo vse lepo, dokler ni privozil navzdol. Tam pa je težina priklope vse bolj potiskala in rinila vozilo v vse večjo brzino. Voznik si je zaman skušal pomagati z zavorami. Pri taki brzini je zavozil v desno stran ceste, kjer se je preobrnila priklopa s traktorjem vred. Na srečo se vozniku, ki je bil tudi brez izpita za traktorje, ni nič zgodilo, le na vozilu je ugotovljena večja škoda.

K. M.

SREČA V NESTREČI

Malopred nočjo, v ponedeljek, 5. maja, se je v Britofu pri Predosljah dogodila dokaj nenavadna nesreča. Na mostu preko Kokre so se igrali otroci. Spenjali so se tudi po varnostnem zidu, nekateri, da bi se pokazali drzejši, so pa celo ozli na zid in tako tekali preko mosta. Tem je hotela slediti tudi letna Zdenka Jakša in hotela preleteti po zidu preko mosta. V srečni mostu se je prestrašila. Izgubila je ravnotežje in padla 13 m globoko v Kokro. Nesrečo je slučajno opazil sosed Anton Mograček. Ohitel je v dolino Kokre in iz dročih valov potegnil na pol suhega Zdenko, ki jo je v tem kratem času odneslo že kakih 80 metrov v dalje. Na pomoč je prisložit tudi bližnji sosed Vinko Podjet. Na kraj nesreče je kmalu prišel tudi zdravnik. Deklici je nudil prvo pomoč, ki pa je na srečo do-

OB 30-LETNICI STRELSKE DRUŽINE V TRBOJAH

V nedeljo, 11. maja, bo Strelska družina »Jenko Vinko« Trboje slavila 30-letnico svojega obstoja. — 30-letnico ali ustanovitve prve Slovenske strelske družine na Gorenjskem so praznovali v septembru 1956. leta le v Kranju. To obletnico pa sedaj v teh dneh praznuje tudi SD Trboje. V maju 1928 so se namreč zbrali v Trbojah najzvestejši ljubitelji strelstva in ustanovili drugo SD na Gorenjskem. Sprva je šlo bolj težko, izkušnje pa so dobivali le iz kranjske strelske družine, ki se je tudi sama s težavo uveljavljala. Znano je, da se je takratna burkoznata vlada na vse mogoče načine upirala ustanovitvi strelskih druženj, ker se je bala, da ne bi prišlo orožje v roke naprednega revolucionarnega človeka. Tu je tudi vzrok, da so bile SD po ustanovitvi več let brez vsakega orožja. — Kljub vsem oviram pa so tudi v Trbojah dobili stare vojaške puške. Zgradili so strelišče ob Savi in dokaj marljivo vadili. Večkrat so nastopili tudi na tekmovanjih. V letu 1936 je bila v Trbojah velika strelska prireditev s tekmovanjem in zabavo. Udeležilo se jo je večje število domačinov in okoličanov. Kot podeželska SD je že pred vojno odoselala zelo lepe uspehe. Vanjo so bili vključeni številni fantje in moške Trboj in okolice. Trbojski strelci pa so se dobro izkazali tudi med vojno, saj so številni člani njihove SD sodelovali v NOV ali drugače pomagali NOP, trije najzaslužnejši pa so tudi padli kot borci oziroma aktivisti NOV.

Družina je tudi po vojni dokaj delavna, zlasti v zadnjih letih. V tem času dograjuje primitivno strelišče v soteski Save pod Trbojami, ki bo do proslave dograjen. Ob tej pomembni obletnici pa bo v nedeljo popoldan družina razvila tudi družinski prapor, ki bo kumoval predsednik Občinskega ljudskega odbora Kranj, tov. Franc Puhar. Poleg razvitega prapora, bodo v Trbojah tudi ves dan prireditve. Zbrali se bodo številni strelci Trboj in sosednih druženj, popoldan pa bo strelski sprevid na prireditveni prostor.

-an

TVD PARTIZAN DUPLJE MARLIJOVO DELA

Pred dnevi je organiziralo TVD Partizan Duplje meddruštveni namiznotenjski turnir za prehodni pokal sindikalne podružnice tovarne čevljev Alka v Dupljah. Na turnirju je sodelovalo 12 ekip. Prehodni pokal je osvojila ekipa TVD Partizan Duplje, ki je zasedla prvo mesto pred TVD Partizan Križe in Triglavom.

Poleg omenjenega tekmovanja bo društvo organiziralo še razne prireditve v počastitev Dneva mladosti. Brez dvoma bo telovadna akademija, ki bo 18. maja, pokazala vse uspehe, ki jih dosega to društvo z redno tedensko telovadbo. Za Dan mladosti pa pripravljajo skupen izlet v Zelezničke, kjer se bodo pomerili s tamkajšnjim TVD Partizanom v nogometu, namiznem tenisu in streljanju.

G. J.

POMLADANSKI KROS

Preteklo nedeljo je TVD »Partizan« Križe z uspehom izvedlo pomladan kros, ki se ga je udeležilo 83 tekmovalcev. Tolikšna udeležba kaže, da je v Križah zanimanje za šport z dneva v dan večje.

Člani 2000 m: Peter Bukovnik; mladinci 1500 m: Marjan Bukovnik; mlajši mladinci 1500 m: Jože Zupan; starejši pionirji 1000 metrov: Vinko Ješe; mlajši pionirji 400 m: Jože Ješe; mladinci 1000 m: Nada Sitar; pionirke 500 metrov: Majda Sitar.

Aco

V izogib govoricam, da je bil Kuralt Rudolf, nočni čuvaj pri gradbenem podjetju »Projekte« v noči od 27. na 28. aprila 1958 ubil TNZ Kranj sporoča, da gre v tem primeru za nezgodo s smrtnim izidom.

Po daljšem premoru - zopet gorenjski likovni delavci

Za prvomajski praznik so odprli v kranjskem Mestnem muzeju razstavo Klubu likovnih delavcev Gorenjske, ki je združila pravzaprav le štiri vidnejše umetnike: Melito Vovkovo

dobitvi pijanskih prividov («Ilustracija») in po svoje tudi v registraciji pompozne italijanske procesije («Motiv iz Italije»). Preostali dve deli («Žene iz Priroze», «Cefalu na Siciliji») pa

so močno priročna za upodabljanje kmečkih, podeželskih motivov («Doma», «Beračica», «Kraja»). Odlično delce njegove smeri je «Zimska krajina», medtem ko «Dekle» ne more skriti hote-nega ali nehotenega — to pač ni važno — sorodstva z Italijanom Modiglianijem. Šubičev opus zaključuje barvna grafika «Partizani», ki vsekakor ni brez kvalitete, čeprav učinkuje malce plakatersko.

Lesorezi Milana Batiste, tretjega vidnejšega razstavljalca, sp gibljejo v krogu lirčno-erotičnih razpoloženj, ki nas navdajajo z neko nedoločeno trpkostjo, likovno pa so zanje značilni močni kontrasti med belim in črnim ter nevsiljivo deformiranimi, oziroma predelani obrisi stvarne predmetnosti. Izrazit primer za vse našeste posebnosti Batistove umetnosti je «Humoreska», ki bi lahko nosila tudi manj poetični naslov, recimo «Družina na ulici» ali kaj podobnega. Od ostalih štirih grafik je v tej stvaritvi motivno najbližja «Med hišami», pri čemer

bi opozoril na okoliščino, da se Batista že dalj časa precej ponavlja in da ne najde poti iz določenih tematskih in formalističnih šablon. To mnenje potrjujejo nadalje «Kompozicija I» in «Kompozicija II», «Bikoborba» pa nas spravlja v zadrego, ker ni dinamična, temveč statična, kot da bi hotela ponazoriti nekakšno negibno utrujenost.

Akvarelist Ljubo Ravnikar razstavlja tokrat le dve dognani krajini («Bohinjsko jezero» v megli), ki sta si tako zelo slični, da bi bilo verjetno bolje, če bi namesto ene od njiju pokazal raje kaj drugega. Končno zasluži omembo scenografska prizadevanja Saše Kumpa, o katerih pa likovni kritik brez sodelovanja gledališkega strokovnjaka ne more izreči merodajne sodbe. S čisto slikarskega odnosa grafičnega stališča sta vse pozornosti vredna oba globoko občutena ženska obraza scen-skega diapozitiva.

STEFAN ERZEN

Ive Šubič: Zimska krajina (olje)

(Bled), Iva Subica (Poljane pri Skofji Loki), Milana Batisto in Ljuba Ravnikarja (oba Kranj). Škoda, da je svojo udeležbo odpovedal Floris Oblak (Ljubljana - Skofja Loka).

Eno jedkanico, tuš in tri barvne monotipije Melite Vovk odklikujeta že splošno znana risarsko-grafična rutina avtorice in njen običajni, na kvalitetni višini stoječi primitivistični realizem, ki mu, kolikor ni večjih zgolj reportažnega značaja, ne manjka ironično-satirične osti. Na razstavi je le-ta najbolj očitna v drastičnem prikazu «Proizvodnje» otrok («Babica»), v upo-

se zadovoljujeta z narodopisno in krajepisno motiviko.

Petera olja Iva Subica nedvomno dokazujejo, da je slikar stopil v novo obdobje svojega razvoja. Opustil je nekdanji, na Stupico spominjajoči turobni kolorit in prišel uporabljati dokaj svetlo prionsko lestvico, razen tega pa je zamenjal tudi prejšnje «navadne» realistične oblike z novimi, geometrično in stereometrično stiliziranimi. Na ta način je sicer ostvaril neke vrste paralelo Werner-Bergovega (Avstrija) robato - plastičnega sloga, a se po drugi strani pri-kopal do izraznih sredstev, ki

Scapinove zvijače v Podnartu

V soboto, 26. aprila, je dramska sekcija DPD «Svoboda» v Podnartu izpolnila obljubo, ki jo je dala na zadnjem občnem zboru društva. Takrat se je namreč zavezala, da bo «medla» pajčevine, ki so že nekaj mesecev prepadale oder, in da ga bo spet izročila svojemu namenu.

In zavesa se je dvignila; občinstvo je gledalo komedijo francoskega komediografa Moliéra «Scapinove zvijače». Obe predstavi sta dobro uspeli, zato so ju številni gledalci dobro sprejeli. Komedija je zahtevna, zato ne zadoščata zgolj prizadevnost in veselje do igranja. S stilom igranja je treba zadeti tudi tisti lahkotni, zabavni odski ton, ki je tako značilen za Moliérov delo, hkrati pa ustvariti harmično celoto in zadeti utrip tistega časa.

Glavni igralci so prav prepričljivo zaigrali, kar velja zlasti za Japljevega Scapina. Vso pohvalo zasluži tudi za pomoč pri režiji tovariša Andrejčiča. Zelo razveseljuje to tudi to, da so to pot posvetili pravilni in razumljivi izgovorjavi več pozornosti, žal pa je nezadostno obvladanje teksta neka-

terih igralcev zaviralo večjo dinamiko dogajanja. Scena, ki jo je oskrbelo Mestno gledališče z Jesenic, je stilno povsem ustrezala.

Razveseljiva ugotovitev: dramski sekciji je končno uspelo pridobiti za svoje delo tudi nekaj mlajših članov. Posebno sta presenetila Rozman s svojim Silvestrom in Lušinova z Verbinetto; vse kaže, da je igralska sekcija pridobila z njima dva talentirana igralca.

S tokratno uprizoritvijo je dramska sekcija hkrati tudi dokazala, da je pri večji režiji kos tudi zahtevnejšim tekstom. J. F.

PREPRIČLJIVO SO ZAIGRALI

L. Franka drama «Vzrok» v uprizoritvi gojencev Dijaškega doma v Kranju

Gojenci in gojenke Dijaškega doma v Kranju so, zvesti stari navadi iz prejšnjih let tudi letos segli po odski literaturi in naštudiralni dramo Leonarda Franka «Vzrok». Premiera je bila v četrtek, 24. aprila v Prešernovem gledališču.

Morda izbira tega dela ni bila najbolj posrečena; ne zaradi idejnega jedra in vzgojnega pomena — tema je nedvomno zelo aktualna, temveč zato, ker je to delo za mlade, neizkušene igralce, prezahtevno. S tem nočem trditi, da so idejnost drame, psihološko poglobljeni značaji in konflikti rastoči iz odnosov med nosilci dogajanja in končno filozofske meditacije v tekstu mlademu človeku docela odmaknjene. Nedvomno so igralci vsebino in namen zgodbe razumeli, saj ni

Glavna tema te drame, ki je bila zlasti v času med obema vojnama dokaj popularna, je: za človeka gre! In ta človek postane morilec. Čemu? Kdo je kriv? Odtod tudi naslov drame «Vzrok». Vzrok, da je postal človek morilec, tiči nekje v njegovi podzavesti, v njegovih duševnih depresijah izvržajočih iz manjvrednostnih kompleksov. Ti so popačili njegovo osebnost, ga oblikovali v mlahavo lutko brez vere v življenje in vase. Medtem ko išče v duševnih blodnjah ravnotežje, obišče svojega nekdanjega učitelja in ga v hipni duševni depresiji umori. Obsodba se glasi: Smrt! In kdo je v resnici kriv za umor? Odgovor, ki ga drama dovolj jasno izpove je: napačna vzgoja v šoli, ki naj bi otrokovo osebnost oblikovala

nekaterih prizorih preveč trzajoči, eruptivni in privzdignjeni v teatraliko. Če pa upoštevamo, da je imel režiser na odru tudi igralce, ki so to pot prvič stopili na odrske deske, tedaj je doseženi uspeh dvakrat večji. Kaj več režiser ni mogel storiti.

In igra? Morilca je oblikoval Herman Breznik. V vsej igralski garnituri velja nedvomno za najboljšega igralca z veliko igralsko rutino. V subtilnih legah in glasovnih izbruhih je dosegel impresivne glasovne učinke, vendar pa ga je poantirani tekst kdaj pa kdaj zanašal v patos. V prizorih pred sodiščem in v ječi je zapadel v hlipanje, ki je obarvalo lik s pretirano solzavostjo in neobglednostjo. Bil bi prepričljivejši, če bi osebno tragiko morilca potencial z večjo mero otopenosti. Sicer so pa ti spodsrljaji malenkostni v primerjavi z ostalimi pozitivnimi stranmi njegove igre. — Pocestnica Anke Felknerjeve je bila topla, v kretnjah in premikih naravna in v govoru razumljiva. — Gospoda je igral Janko Pogelšek. V govoru in gestikulaciji je bil sicer malo tog, kar pa ni preveč motilo. — V vlogi učitelja je nastopil Jože Valant. Kljub temu, da ni vseskozi obdržal barve glasu, je bil prepričljiv. — Morilecovo mater je posredovala Zdenka Gržinič. Odlično masko je glasovno in v zunanjo igro lepo dopolnjevala. — V ostalih vlogah so bolj ali manj uspešno nastopili Zorica Weiss kot gospodinja, Aleksander Pirš kot Gostač, dalje učenca Magda Usenik in Hilda Stropnik, predsednik sodišča Karlo Thür, zagovornik Janko Zorec, medtem ko so v vlogah prisodnika, državnega pravdnika, ključarja in kaznišniškega kurata nastopili Peter Hafner, Peter Pečevnik, Miro Pinterič in Franjo Liha-vec.

Namen te ocene ni v iskanju spodsrljajev; če pa so bili, tedaj je temu kriva predvsem mladost igralcev, ki so morali zaigrati starejše ljudi in pa nezadostne odrske izkušnje. Vsekakor pa je igra kot celota presegla pričakovanja gledališkega občinstva, ki je poplačalo mlade igralce za njihov trud s spontanimi aplavzi. S. S.

Prizor iz Frankove drame «Vzrok». — Mati (Zdenka Gržinič) in sin - morilec (Herman Breznik)

v dramaturški gradnji drame in v zgodbi sami nič takšnega, kar bi delalo dramo težko razumljivo. Teže pa je mladim igralcem živeti se v igro, zlasti če morajo oblikovati starejše psihološko poglobljene likove. To ploh podoživljajna in pronicanja v osebno tragiko pa je bila našim mladim igralcem le malce odmaknjena. Igra je tu in tam stekla malce površinsko, vendar ne slabo.

in ji vcepila vero vase in v življenje. Človek naj bi spoštoval etične in moralne norme. Drama je režiral Laci Cigoj. Prvi vtis, ki ga je napravila uprizoritev na gledalce: drama je bila poverjena režiserju, ki je znal s pravim občutkom prisluhniti vodilni misli in izluščiti iz drame jedro. Dialogue in monologe je glasovno pravilno nansirala, situacije in premiki so bili psihološko utemeljeni, vendar v

A. C. Puget: Srečni dnevi

Zadnja letošnja premiera

v Čufarjevem gledališču na Jesenicah

Drevi (9. maja) bo v Čufarjevem gledališču na Jesenicah osma in zadnja premiera v letošnji sezoni. V počastitev VII. mladinskega festivala jeseniške občine bo uprizorjena francoska komedija A. C. Pugeta «Srečni dnevi». Ljubko in duhovito delo se je na naših odrih že takorekč udomačilo, saj so ga korekč udomačilo, saj so ga uprizarjala mnoga poklicna in amaterska gledališča. Avtor, o katerem zelo malo vemo, je še danes živeči francoski publicist in dramatik A. C. Puget. Krstna uprizoritev njegovih «Srečnih dni» je bila v Parizu leta 1938 in je počela naravnost senacionalen uspeh. Kritika se je navduševala nad samo igro, kakor tudi nad tem, da je s «Srečnimi dnevi» dana izredna možnost mladim igralcem, da se tudi oni pokažejo v velikih vlogah. Delo je po svoji tematiki in izredno občutenem smislu za duševnost doraščajočih otrok oziroma mladih ljudi prav izjemno v moderni dramatik. V resnici ga med komedije niti ne gre šteti, saj duhovitim, s tipično francosko dovornostjo obarvanim in mladostno razigranim prizorom sledijo resni in celo ganljivi prizori. Vsa igra je kakor mladost sama, srečna celo tedaj, če je zagrenjena; to so tisti srečni dnevi ali z avtorjevim besedami «pojoče rane in nevidna samota mladosti» na pragu pred vstopom v življenje, ki ostanejo vsakemu nezbrisno v spominu vse življenje.

V takih srečnih dneh je tudi pet mladih ljudi v igri, tri dekleta in dva fanta. Simpatije in nagnjenja, ki se bolj podzavestno kot v resnici pletejo med njimi, vzburi nepričakovan prihod mladega letalca. Dekleta vidijo v njem uresničitev svojih pubertetnih sanj, fanta pa to njihovo početje precej vznemiri. Šele akoraj tragično naključje, ki bi eno izmed deklet skoraj pogrnalo v smrt, in pilotov odhod, pomiri mlada razburjena srca, le eni izmed deklet pusti «pojočo rano» v duši. Ta na zunaj preprosta zgodba pa je polna

notranje dramatičnosti, pa tudi zunanje razgibanih prizorov, ki morajo navdušiti staro in mlado. «Srečne dneve» je režijsko in scensko pripravil Bojan Čebulj, vloge pa so zaupane mladim in najmlajšim igralcem Čufarjevega gledališča. ae

Kulturno-prosvetno delo mora služiti širjenju izobrazbe naših ljudi

V tem smislu je izzvenela redna letna konferenca Sveta Svobode in prosvetnih društev občine Jesenice. Bila je 27. aprila v domu Svobode na Hrušici, ki je svoje goste lepo sprejela in pokazala, da ji je organizacija takih prireditvev domača stvar. Po referatih predsednika Sveta tov. Franceta Zvana ter predsednikov vseh treh svetov (izobraževalnega, dramskega in glasbenega) se je razvila živahna razprava, v kateri so delegati reagirali na stališča referentov ali pa problematiko s svojimi besedami še dopolnjevali.

Čeprav dela v sklopu občinskega Sveta Svobode in prosvetnih društev poseben izobraževalen center, ki je v letošnji sezoni v vseh večjih društvi organiziral Solo za starše, na Jesenicah samih pa poleg jezikovnih tečajev administrativno šolo in več specifičnih seminarjev, pa naše delo na področju izobraževanja tako dolgo še ne bo popolno, dokler ne bomo razumeli, da prav vse delo v Svobodi in prosvetnih društvih služi skupnemu cilju: širjenju izobrazbe našega delovnega človeka.

Da pa bi to dosegli, je potrebno spretno delo. Zato so delegati napravili sklep, da bo vsako društvo na področju jeseniške občine v mesecu maju izdelalo načrt za svoje delo v prihodnji sezoni. Na sejah Sveta in svetov bodo te načrte pregledali, vskladili, sestavili kolektiven goštev in na ta način dosegli enotno kulturno politiko v občini.

Zelo veliko se je na konferenci govorilo o glasbeni dejavnosti

sploh in še posebej o delu Glasbene šole na Jesenicah. Delegati so se strinjali z mnenjem, da bo Glasbena šola opravila svoj obostoj, če bo vzgajala naraščajoči, ki se bo sprosti vključeval in pomlajeval pevsko zbor, godbe in orkestre Svobod in prosvetnih društev. Le-ta čutiljo še posebno potrebo po dirigentih in pevovodjih, zato je marsikomu odleglo, ko je predsednik šolskega odbora GS zagotovil, da bo šola v prihodnjem šolskem letu kljub eventualnim težavam odprla oddelka za pevovodje in dirigente v amaterskih društvih.

Dokaj ostro je bilo obsojeno motiviranje okrog jeseniškega gledališča, s katerim sta sicer Svet za prosveto in kulturo ter Svet Svobode že davno uredila svoje odnose, katerega status pa kljub temu še vedno visi nekje v zraku, ker se na ObLO obotavljajo potrditvi preimeno-vanja gledališča. Prav tako že lep čas čaka na podpis pravilnik o delovanju Prosvetnega servisa, ustanovljenega pri gledališču. Nihče ne more dvomiti, da tak odnos do kulturnih ustanov povzroča določeno negotovost, ki se je še prav posebno odrazila v delu dramskega sosveta. Ta je svoje delo zasnoval prav na ustanovitvi Prosvetnega servisa, ki bi pomagal amaterjem tudi z režiserji in strokovnimi navesti. Skrajni čas je, da na ObLO te stvari uredi.

Po koristni razpravi so delegati izvolili novi Svet Svobode in prosvetnih društev, ki ga spet sestavljajo priznani kulturni delavci in organizatorji.

J. S.

domanski pomniki

OBRISI pomladanske MODE

Za tople pomladne in poletne dneve je zelo primeren komplet obleke in jopice. Modela na sliki imata visoke izreze, ki jih priporoča letošnja moda

Obleke z robčki so letos zelo v modi. Zamenjajo se po vsej dolžini in se prilagajajo zlasti polnejšim postavam

Lahek pomladanski kostim iz karirastega blaga. Jopica je kratka in rahlo oprijeta

V majhnem stanovanju je včasih težko namestiti novo posteljo. Sliki prikazujeta praktičen zložitljiv divan, ki ga čez dan uporabljamo kot naslonjač

Zivahne barve, v katere se odeva priroda, so značilne za letošnjo pomladansko modo. Izбира blaga je v naših trgovinah dovolj pestra, tako da si vsaka izmed vas lahko omisli vzorec, ki se bo najboljše podal njeni zunanosti. Posebno priljubljene so to pomlad pepita, črtaste, kariraste, kockaste in pikčaste tkanine. Za tiste, ki so se naveličale enobarvnih oblek, bo ta modna sprememba še posebno prijetna. Novi vzorci pa niso primerni le za obleke, ampak tudi za plašče in kostime. Učinkujejo zelo mladostno, zlasti še, če so plašči oziroma jopice podložene z belim ali kakim drugim svetlim blagom. Moda priporoča letošnjo pomlad tudi obleko in plašč oziroma podlogo plašča iz enakega blaga.

Veliki modni ustvarjalci, ki so še lani zagovarjali vrečaste obleke, priporočajo za pomlad in poletje novo linijo trapeza. Pas je poudarjen, krila so krajša in poljubno široka. Vratni izrezi pri oblekah so nekoliko pomaknjeni navzgor. Novost pri kostumih so resice, ki poživljajo žepne in robove rahlo oprizeta jopice.

Posebnost letošnje mode je tudi ta, da priporoča oblačila v vseh odtenkih ene barve, pa tudi drzne nevsakdanje barvne kombinacije, ki jih omogočajo različni materiali. Sinja, mornarska modra, rumena, zelena, blede rožnata in apnenčasto bela so najpogostejše barve. Priljubljeni so tudi črno-beli pepita in kockasti vzorci. Obleke iz tweeda so še vedno v modi, kar boste zaradi njihove praktičnosti gotovo pozdravili.

Če hočete biti moderne, ni nujno, da kupite novo obleko. Kostim bo kakor nov, če mu skrajšate jopico, obleka pa, ako odrežete krilo in morda tudi životec in ovratnik nekoliko prilagodite novim oblikam. Pri teh spremembah pa seveda nikar ne pretiravajte, zlasti še, če nimate brezhib-

ne postave. Preden primete v roke škarje, kritično presodite svojo zunanost. Če same nimate dovolj čuta za pravilno izbiro, se posvetujte s prijateljico ali šivljo. Zelo kratka krila, široke črte in veliki kockasti vzorci na primer niso primerni za majhne in okrogle postave, močne in nevsakdanje barve pa ne za vsako starost.

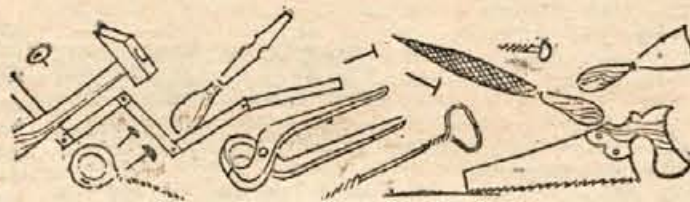
Torbiče imajo letos obliko pravokotnikov, njihovi ročaji pa so močni, široki. Čevlji so lahko enako obarvani kot obleka, rokavice in torbica pa v drugi niansi iste barve ali tudi v nasprotni barvi. Vsi ti modni detajli so običajno svetlejši od plašča, kostima oziroma obleke.

Kaj potrebujemo za drobna dela v gospodinjstvu

V zabojčku (ev. od marmelade ali podobnega) bi morala imeti vsaka gospodinja nekaj orodja, ki ji omogoča mala popravila. Vsebinsa zabojčka:

1. metrsko merilo (leseno, zložljivo);
2. kladivo;
3. ščipalne kleščice;
4. izvijači (2 do 3 velikosti, ali pa bakelitno držalo z različnimi vložki);
5. sveder;
6. pile;
7. žaga;
8. pleskarska lopatica;
9. škarje in vitrihi;
10. oljna mazalica (oljnica);
11. škatala z oddelki za razne vrste želez in vijakov;
12. varovalke;
13. nekaj žice, vrvice, steklen papir;

14. sveča in vžigalica;
15. stare zobne ščetke in krpe.

V vsako gospodinjstvo spada še: špirit, bencin, petrolej, salnijak, strojno olje, mavec, lepila (dekstrin, gumino, mizarski klij), lepilo za porcelan, kreda itd.

Vse te predmete je treba hraniti v redu. Vse orodje mora biti na stalnem mestu. Po uporabi vedno očisteno in postavljeno v predalček v zabojčku.

Steklenice morajo biti dobro zaprte in opremljene z vidno etiketo. Mavec in barve hranimo v steklenih kozarcih s patentnim privijačem. Bencin, petrolej in špirit pa hranimo po možnosti v pločevinasti embalaži.

Vse stvari, posebno pa strupene in vnetljive, spravimo takor, da ne morejo otroci do njih.

Če kaj popravljamo, se običajno kuhinjska miza spremeni v pravcato delav-

nico. Ploščo zavarujemo tako, da položimo čez njo lesenit ali pa vsaj debelejši karton.

OLJA IN GOREČE MASTI NE GASIMO Z VODO

Olja ali masti, ki sta se polila po štedilniku in od vročine vnela, ne gasimo z vodo, ker bi masčoba, ki je lažja od vode, priplaval na vrh in gorela naprej. Ogenj hitro posipujemo s pepelom, ki ga imamo vedno pri roki. Prav nam pride tudi pokrovka, s katero pokrijemo ogenj. Če ne stane večji ogenj, ga lahko zadušimo s krpmi.

RECEPTI

JEDI IN KUK
JETRA V OMAKI
KRUHOVI CMOKI
POROVA SOLATA

Jetra v omaki: 50 dkg jeter, 1 dkg moke, 5 dkg masti, 1 čebula, sol, poper, 1 žlica smetane.

Jetra nekaj časa namakamo v mleku, da se zmehčajo. Nato jih zrežemo na kocke in potresemo z moko. V masti na hitro prepražimo sesekljano čebulo, nato pa še jetra, jih zalijemo z vročo vodo, osolimo in popopravimo. Ko voda zavre, dodamo smetano in takoj serviramo.

Kruhovalci: 8 žemelj, 5 dkg masti, čebula, pičlo pol litra mleka, 2 jajci, sol, 5 dkg moke; zelen peteršilj, slan krom.

Na kocke zrezane žemlje toliko prepražimo s sesekljano čebulo, da hrustajo. Nato jih polijemo z mlekom, v katerem smo razvrtili obe jajci, in pustimo, da se napoje, nakar jih osolimo, potresemo z moko in s sesekljanim zelenim peteršiljem. Vse dobro premešamo, oblikujemo z moko roko cmoke in jih skuhamo 10 minut v vreli slani vodi.

Porova solata: por očistimo in skuhamo v vreli sladki vodi. Ko je kuhan, ga zrežemo na poljubne koščke in zabelimo z oljem, kisom in potresemo s poprom. Popra ne dodamo, če bodo solato jedli otroci.

VEČERJA:

SPINACNA JUHA Z OVSENI MI KOSMIČI

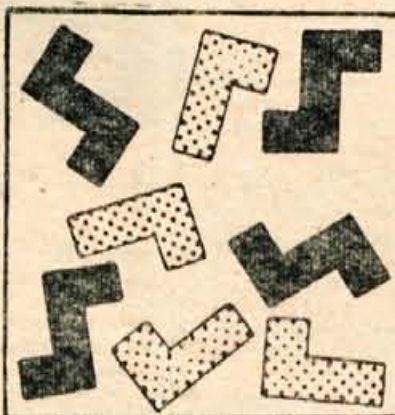
Spinacna juha z ovsenimi kosmiči: 3 dkg masčobe, 8 dkg ovsenih kosmičev, zelenjavna juha, 25 dkg spinaca, 2 žlici smetane, sol, zelen peteršilj.

V masčobi malo opravimo ovsene kosmiče, jih zalijemo z zelenjavno juho, osolimo in skuhamo. Nato dodamo surovo sesekljano spinaco, prevremo in začnimo s sesekljanim zelenim peteršiljem in s smetano.

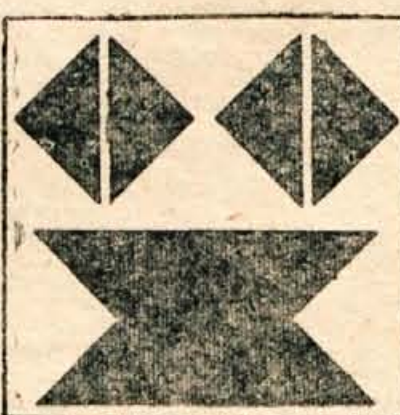
FRANJE Z BENCINOM

V drogeriji kupimo bencin za pranje. Za dvodelno volneno obleko ga porabimo približno liter (stane okoli 135 din). Bencin vlijemo v čisto, emajlirano posodo, namočimo vanj obleko in jo hitro zmenčamo ali bolje stiskamo, posebno bolj umazana mesta. Nato iztisnemo tekočino po dolžini obleke (ožemanje škodi), obleko posušimo zunaj na obehalniku. Obleko očistimo bencinom pustimo nekaj minut, da se umazanija ušede na dno, nato ga prelijemo v pripravljeno steklenico. Ta ostane nek porabimo za čiščenje parketa. Svilene tkanine rabijo še manj bencina, postopek pa je enak. Svilena oblačila so suha v nekaj minutah. Bodimo pa previdni. Perimo in sušimo zaradi varnosti na prostem!

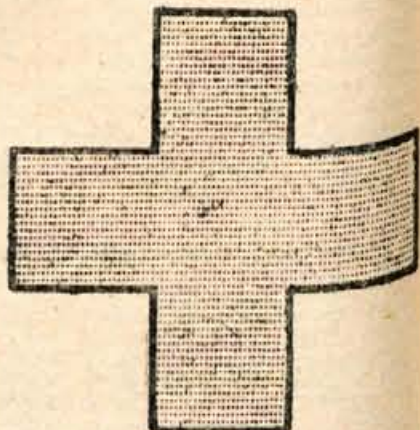
Za krajše večerne urice

S teh figur sestavite kvadrat.

Iz petih figur zložite križ, ki bo imel simetrično obliko.

Ta križ prescite tako, da boste iz njegovih delov lahko sestavili pravokotnik, katerega daljša stran bo dvakrat večja od krajše.

Ob obletnici zavzetja
zloglasnih zaporov

SPOMINSKA SLOVESNOST V BEGUNJAH

V Begunjah je bila v nedeljo pomembna proslava ob 13-letnici osvoboditve zaporov iz zloglasnih nacističnih zaporov. Domačini praznujejo ta pomembni dogodek že nekaj let v okviru krajevnega praznika, še posebno pa so ga počastili letos, ko so razvili prapor krajevne organizacije Zveze borcev.

Ze vse dopoldne so prihajali ljudje iz raznih krajev Slovenije v Begunje in Drago. Obiskovali so grobišče padlih talcev v Dragi in na vrtu nekdanje kaznilnice, ogledali pa so si tudi bunkerje in celice, v katerih so gestapovci najbolj mučili naše rodoljube. Mnogi, ki so bili ta dan v Begunjah, so z grenkim občutkom obujali spomine na tiste dni, ki so jih preživljali v zaporih. Pojasnjevali in razkazovali so svojem, kje in kako so trpeli.

Dopoldne je prišlo v Begunje tudi 82 gorenjskih tabornikov, ki so odšli pred dnevi iz Zirov, Skofje Loke, Kranja, Radovljice in Jesenic po kurirskih poteh Kokrškega odreda, ki je pred 13 leti osvobodil Begunje. Taborniki so položili vence ob spomenik v Dragi in na vrtu kaznilnice, ki so jih spotoma spetili iz gorskega zelenja. O dogodkih pred 13 leti in osvoboditvi okoli 600 ljudi, ki so bili rešeni gotove smrti, je tabornikom govoril nekdanji komandant Prešernove brigade Stane Prezelj.

Popoldne pa je bila slovesnost na vrtu begunjske graščine, ki se je je udeležilo več sto ljudi in predstavnikov množičnih organizacij z 12 prapori. Sodelovala je tudi tržiška godba na pihal. Krajevna organizacija Zveze borcev je ob tej priložnosti razvila prapor, ki sta mu kumovala tetka — Kati Senk, znana aktivistka iz Begunj, ki je pred 13 leti posredovala razgovore med partizani in okupatoriko postojanko za predajo, ter Franc Mežek — Stefan, prav tako znan aktivist. Na slavnosti je govoril prvoborec in učitelj iz Begunj Anton Potocnik in opisal razpoloženje ljudi, predvsem pa zaporov ob osvoboditvi. Pozdravil je tudi številne goste in člane štaba Kokrškega odreda, ki so se udeležili nedeljskega slavlja v Begunjah. Zastopniki množičnih organizacij pa so položili na grobišče padlih talcev vence.

—lk

Kaj je pod klobuki?

Zakaj je bila v podjetju „Šešir“ pri volitvah v delavski svet petina neveljavnih glasovnic?

Kar 40 delavcev (20,62 %) v škojloškem podjetju „Šešir“ je ob nedavnih volitvah v novi delavski svet izrazilo svoje nezadovoljstvo. Udeležili so se sicer volitev, toda namesto da bi izbirali in očrtali kandidate za nov organ njihovega delavskega samoupravljanja, so glasovnice prečrtavali in jih spuščali neveljavne v skrinjico.

To je opozorilo osnovno organizacijo ZK, sindikalno podružnico in druge, da v kolektivu nekaj ni v redu. Kaj? Kje so vzroki?

SAMO EKONOMSKA PLATI

V razgovoru s predstavnikom osnovne organizacije ZK, sindikalne podružnice, mladinske organi-

tri leta ne opravlja več te funkcije, toda ostal je v podjetju. Sprito svojega strokovnega znanja in kot star član kolektiva je, vsaj tako je soditi po pripovedovanju, obdržal svoj vpliv na del kolektiva. To ne bi nič motilo, če ne bi bili med njim in novim direktorjem, ki je prišel v podjetje od zunaj, neustrezni odnosi, ki so se vsa leta poslabševali. Ker so delavci deloma pod vplivom prejšnjega, deloma pa pod vplivom sedanjega direktorja, se je enotnost kolektiva razmajala. To pa je zlo. Naporov organov upravljanja ne podpira celoten kolektiv dovolj enotno. Receptenost pa se je pokazala zlasti ob volitvah v delavski svet.

da so. Na enem izmed sestankov lani je osnovna organizacija zahtevala, da prejšnji direktor odide iz podjetja in se zaposli drugje. V tem so videli rešitev iz sedanjih razmer v kolektivu. Toda njihov predlog ni našel razumevanja. Zato se niso več s tem ukvarjali. — Prepustili so stvari času. Zagovorniki zgolj strokovnosti in ekonomskih računov so se še naprej vrteli okrog bivšega direktorja, zagovorniki delavskega upravljanja pa so

pristali novega direktorja. Tako se v podjetju nadaljuje tiha, toda sila nevarna in škodljiva razdvojenost, ki je prišla večkrat do izraza, najprejčlovejše pa se je pokazala pri letošnjih volitvah v delavski svet.

V interesu skupnosti, predvsem pa prizadetega kolektiva je, da napredne sile v podjetju čimprej odstranijo sedanjo neenotnost, kajti to je prvi pogoj za nadaljnji soliden razvoj podjetja. K. M.

Pomembno delo ambulantne jeseniške železarnice

Obratna ambulanta Železarnice Jesenice, ki jo vodi dr. Milan Čeh, je zadnje čase svoje dejavnost izredno razširila in dosegla tako v kurativnem kot preventivnem pogledu velike uspehe. V minulemu letu je zabeležila 33.739 ordinacij, ali povprečno na enega člana delovnega kolektiva 5 ordinacij. So razmerno je število obolenj delavcev, ki stanujejo izven Jesenic, dosti večje proti številu delavcev, ki stanujejo na Jesenicah. Temu vzrok so v glavnem dolge hoje v mrazu, snegu in dežju na železniško postajo. Obratna ambulanta je zabeležila v minulemu letu 1710 obratnih nezdov. Umrla je 19 moških in 2 ženski, od teh dva zaradi obratne smrtne nezdove. Zelo veliko (2403) članov kolektiva je bilo lažje za azijsko gripo, ki je razhajala na Jesenicah od 2. oktobra do 3. novembra lanskega leta. V laboratoriju obratne ambulante je bilo izvršeno v minulemu letu 20.816 hematoloških, 22.396 biokemičnih in 6168 bakterioloških, kar je skupaj 49.390 preiskav. — Rentgenskih pregledov pa je lani zabeležila obratna ambulanta jeseniške železarnice 4422. Z letošnjim letom je bil v ambulanti novo ustanovljen antirevmatičen oddelk, ki ga vodi dr. Mirko Višnar. Navedene številke le delno prikazujejo ogromno delo jeseniške obratne ambulante in ima za velike uspehe ambulantne največje zasluge upravnik dr. Milan Čeh.

Da bi bila na Jesenicah preventiva še uspešnejša, je po mnenju dr. Čeha nujna rešitev jeseniškega stanovanjskega vprašanja, vprašanja kopalnice, centralne pralnice in šivalnice, sodobne tržnice, mlekarne, klavnice in mesarskih podjetij, kakor tudi celotne trgovine z živili. Prvenstveno pa bi bilo na Jesenicah rešiti vprašanje prašne nadloge, ki kvarno vpliva na ljudi in vegetacijo.

Malomarnost ali kaj?

Razrito in razdejano znamenje na koncu Trboja ob cesti Trboje — Smlednik praznaprav že ne služi več svojemu imenu, ampak je samo še razvalina. Znamenje je bilo svojčas zgrajeno iz verskih nagibov, seveda pa je zob časa opravil svoje, nekoliko pa so najbrž pripomogli še paglavci. Strela je popolnoma razkrita, krog in krog pa leži razmetana opeka. Znamenje je pravzaprav samo še v samoto vaščanom, ali bolje rečeno, prizadetim ljudem, ki ne poskrbijo, da se to razdolanje podere do konca in popravi. V prvi vrsti pa je odgovoren prizadeti lastnik, čigar last je znamenje. Če se sam kljub opozorilom javnosti ne bo zganil, imajo vsa pravica vaščani, da ta kamen spotike pospravijo na njegove stroške.

-jb

Šolarji varčujejo

Na vseh dvanajstih šolah v Poljanski in Selški dolini je škojloška hranilnica uveljavila hranilno službo. V dobrih sedmih mesecih so tam izdali otrokom že 1285 hranilnih knjižic. Trdijo, da je že redek šolarček v teh dveh dolinah, ki bi danes ne imel svojih prihrankov za knjige, zvezke, za barvice ali igračke. Mnogi pa imajo prihranjen denar za izlet ob koncu šolskega leta, za taborenje in drugo. Hranilne vloge rastejo iz meseca v mesec. Nekateri šolarji imajo na svojih knjižicah že tisočake. Skupno so imeli že aprila 800.000 dinarjev prihrankov, kar pomeni povprečno 623 dinarjev na posameznika.

Od kod jim denar? Zbirali so železo, krpe in drugo. Sedaj bodo nabirali zdravilna zelišča in gozdne sadeže, da bodo pred koncem šolskega leta imeli še več prihrankov. Včasih tudi zaprosijo doma za pečivo, slaščico, potem pa se sladkarijam odrečejo in dinarčke spuste v predalčke skupnih hranilnikov v svojih razredih. Zato danes ne gledajo v dobrine le v sladlodu in slaščicah, marveč prištevajo denar k skupni vsoti za večje potrebe. Smisel varčevanja, pravičnega gospodarjenja se utrjuje.

V Tržiču bodo začeli graditi kopalnico

Kljub težavam z načrti v Tržiču predvidevajo, da bodo letos vendarle začeli graditi kopalnico. Idejni načrt za bazen je končan. Zagotovljenih oziroma že naloženih je okrog 18 milijonov dinarjev, pripravljenih pa je že tudi 13 ton železa. Predvidoma čez mesec dni bodo razpisali dela. Kopalnice bodo gradili po etapah. Letos naj bi za betonirali bazen, drugo leto postavili kabine, tretje leto pa bi kopalnico dokončno uredili.

Seveda se hranilna služba v celoti še znatno hitreje razvija kot na šolah. — Škojloška združena hranilnica je imela še lani v januarju le 1660 vlagalcev s skupnimi vloženimi prihranki 28.516.000 dinarjev. V dobrem letu, do aprila letos pa se je število vlagalcev povečalo na 4436. Le-ti so hranilnici zaupali kar 76 milijonov 683.000 dinarjev svojih prihrankov, oziroma 48 milijonov več kot pred dobrim letom. K. M.

30 let PD v Gorjah pri Bledu

Letos bo minilo 30 let, odkar so v Gorjah ustanovili planinsko društvo. Ta jubilej bodo planinci v Gorjah in okolici slovesno proslavili. Planinsko društvo v Gorjah spada med delovna tovrstna društva na Gorenjskem. Število njegovega članstva je naraslo letos na 500, med njimi 200 mladih planincev. Društvo ima na skrbi dve planinski postojanki, namreč »Planiko« pod Triglavom in »Tržaško kočo« na Dolici, rozen tega pa delujeta pod njegovim okriljem tudi planinski družini, na Boh. Bel in na Blejski Dobravi.

V minulemu letu in delno že letos je društvo priredilo več predavanj, od katerih so bila zlasti zanimiva predavanja prof. Kambiča iz Ljubljane o lepotah Slovenije, zlasti še Gorenjske ter o slapovih Niagare in o lepotah ameriških kanjonov. Predavanja so ponazarjali barvni diapozitivi, ki jih je pisatelj sam posnel na svojih obiskih tistih krajev. Na Boh. Bel je prof. Kambič predaval o »Pomladi pod Triglavom« s predvajanjem krasnih diapozitivov. J. B.

KAMEN spotike

»ZGODOVINSKA PRIVLAČNOST«

Stavba na kolen, ki jo vidite na sliki, ni bivališče nekdanjih prednikov na ljubljanskem barju, marveč slaščičarna v stro-

gem turističnem kraju — na centru Bohinjske Bistrice. Seveda v dobi mostiščarjev ni bilo toliko krp, papirja, škotel in drugih smeti. Upati je, da bo pred začetkom turistične sezone ta zgodovinska privlačnost dobila sodobnejši izgled.

KAJSNO ZNAMENJE JE TO?

Tale električni drog bi resda lahko stal kjerkoli. Stoji pa vrh moštranske globeli, ki v stremem naklonu zavije z državne ceste pravokotno v Moštrano. Kaj naj si človek

ob taki sliki misli, res ni jasno: ali naj bo to dokaz, da je na tem mestu luč potrebna, ali pa naj bi se številni tuji ob tej skrušeni podobi prepričali o pomanjkanju žarnic v naši deželi.

CESTA, KI KMALU NE BO VEČ UPORABNA!

Obšinska cesta, ki vodi iz Podnarja do Zaloč, je na daljšem odseku v zelo slabem stanju. To se vidi posebno lahraj to je slabo vreme. Cesta je vsa polna jam, v deževju zalitih z vodo, saj že ni bila posuta z gramozom več kot 10 let.

Vaščani se upravičeno sprašujejo, ali bi se ta problem ne dal kako rešiti.

Zapiseb na rel

PRVOMAJSKEMU TURIZMU

Hotel »Erika« v Kranjski gori je začel sezono s prvim majem. Gostov pa je bilo bore malo. Kako naj bi bilo tudi drugače? Cena za prenočišče v sobi s 4 posteljami ni bila nič manj kot 470 dinarjev. Za ta denar pa niso nudili gostu drugega, kot mrzlo vodo v mrzli sobi. Tople vode ni bilo in soba kljub hladnim nočem ni bila zakurjena. In krona vsega: ob pol sedmih zjutraj je moral človek, če je hotel priti iz hotela, zlezi skozi okno, ker ni bilo niti portirja niti koga drugega, ki bi mu odprl vrata.

Potem pa naj se človek še čudi, zakaj ni gostov v naši turistični središčal ABC

gorenjske bodice

△ Nič še ni bilo slišati, da bi kakšno podjetje za vzdrževanje drog kjer koli montiralo »instinktivne« zapornice; take pač, ki bi ob prihodu vlaka same zapre cestni prehod preko proge. Če bi se to kdaj zgodilo, tedaj naj s tega mesta velja prošnja, da bi prvi tak eksperimentalni postavitel na cestnem prehodu pod železniško postajo v Moštrani, kjer je vlak že ničkolikokrat srečno zvozil skozi odprte zapornice. — Voznik A. F. pa se je imel 26. aprila samo prisotnosti duha svojega sivega zahvaliti, da je ni bolj skupil. Naš dolinski brzec, katerega naglica potnike že tako in tako spravlja ob pamet, je nenadoma prhnil izza brega na prehod, kamor je v prijetnem drncu hitel konj z nič hudega slutečim voznikom na vozu. Ob nenadnem srečanju s hlapcom pa je tik pred odprto zapornico konj silovito zavil v levo; svoje »alpinistične« sposobnosti je potnikom razkazoval v strmem bregu, ki je nagnjen 45 stopinj. Vse posledice tega rendez-vousa dveh prastarih voznikov sredstev so se zgrnile na voznikovi nogi, pa še ta je navzile vsem podškodbam cela.

△ Marsikateri sveži organizaciji dela preglavice organizacija občnega zbora. Svetujemo jim, naj si za take prilike priskrbe instrukcije pri sindikalni podružnici obrtnih delavcev v Kranjski gori. Tam so posekali Aleksandra Makedonskega. Znano je, da je moral ta revež gordijski vozal presekati, ker ga ni znal razvozlati. Kranjskogorski sindikalisti so pa še huje obračunali z birokratizmom: zgrabili so ga prav pri koreninah in s svojega dnevnega reda črtali poročila. Kaj bi bilo, če bi njim nekdo črtal dotacijo?

△ Za prvi maj me je zaneslo na Bohinjsko Belo. Rečem vam, prav čeden izlet sem imel, kljub temu, da ni šlo vse po sreči. Nisem si mogel kaj, da ne bi zavil v tamkajšino gostilno »Rota«. Včasih pa tudi tisto ne drži: »Dobra kapljica — vse dobro!« Doživel sem nekaj, kar mi je dalo misliti. Iz tega bom tudi skušal izluščiti dobrohoten nasvet, ki bi ga kazalo upoštevati prav sedaj, ko smo nekako na začetku turistične sezo-

ne. Kozarec, iz katerega naj bi pil vino, ni bil pomit. Po rdečih sledovih na robu sem posnel, da so se pred menoj kozarica dotikale našiminkane ustnice. Pa tudi sledovi prstov so bili dobro vidni. Če so mi hoteli s tistim rdečim na kozarcu storiti uslugo (indirektni poljub!) se zelo motijo. Bolj pri srcu so mi direktni poljubi, ker tako vsaj vem koga poljubujem. Kar pa zadeva vodo za pomivanje kozarcev, menim, da jo imajo na pretek; najvažnejše pa je to, da turisti z nepomisliti kozarci na bodo posebno zadovoljni!

△ Čisto zaupno vam povem (tega vam ni treba obešati na veliki zvoni), da je Osnovna šola na Bohinjski Beli v ilegali. Morda boste ob tem nejevoljno zmajevali z glavami. Pa bo le držalo! Šolsko poslopje sploh nima napisne table, ki bi govorila, čemu služi tista stavba.

Vas pozdravlja Vaš

BODIČAR

Nekaj zanimivosti iz živalskega sveta ČAROVNIJE OB ABSOLUTNI NIČLI

«Cesarski pingvin» — oče deli zve-
sto vse dolžnosti s svojo «cesarsko»
pingvinko, pravzaprav je pa še na
slabšem. Ko znese samica jajce, se
kmalu poslovijo in gre «na lepše», res-
nično v letovišče ter prepusti vso bri-

go za nadaljnjo usodo naraščaja papa-
nu. Ta vzame jajce na nogi, da ne leži
na ledenih tleh ter ga vali na ta na-
čin 70 dni. Kako se medtem žival hra-
ni in ali sploh kaj užije, doslej prav-
zaprav niso niti še ugotovili, le toliko
je znano, da požrtvovalni oče v tej do-
bi silno shuja. Seje zadnje dneve pred
izvalitvijo se vrnejo samice, lepo mas-
ne in okrogle, saj so se ta čas pridno
zalagale — seveda ne brez razloga,
kajti zdaj pride vrsta nanje. Ko se
mladič izvali, prevzamejo vso skrb zanj
samice. Opazovali so, da krmijo mla-
diča z napol prebavljeno hrano, ki so
jo uživale v «letovišču» in to toliko
časa, da si mladič more sam iskati hra-
no, kar pa ne traja posebno dolgo, saj
že ostra narava zahteva hitrega razvo-
ja. Medtem pa si je seveda očka spet
opomogel od hude «otročje postelje».

Očka morskega konjička vzame izle-
žena jajčeca k sebi, spravi jih v kožni
žep na trebuhu, kjer jih celo hrani s
svojim krvotokom. Tam leže 40—50 dni,
nakar jih odpusti kot že plavajoče
«morske žrebičke».

Samec Belostome (vodne stenice) si
nalopi neizvaljene mladičke na hrbet in
ne more toliko časa leteti, dokler se
mladiči ne izvale in ga ne zapuste.
Leteti ne more, ker se mu mladiči le-
pijo na krila.

Najslabše pa se prav gotovo godi
neke vrste ribam, pri katerih vzame
samec ikre v gobec in jih nosi s seboj
dokler se ne izvale ribice. Seveda ves
ta čas ne užije nobene hrane.

Helium, ta najbolj indiferentni ele-
ment narave, ki se nikakor neče ve-
zati z nobenim drugim elementom v
kemično spojino, je plin brez barve in
brez duha. Ni gorljiv in ne eksplodira,
zato so ga uporabljali za polnjenje zra-
koplovov. Ta njegova kemična indi-
ferentnost je dolgo časa delala učenja-
kom preglavice, vendar niso odnehal.
Ker mu z razgrevanjem niso mogli
blizu, so se vprašali končno, kaj bi
se zgodilo z njim, če bi ga ohlajali. In
res, prišli so do čudovitih odkritij, to-
da šele po dolgotrajnih, trdovratnih
bojih. Odporna snov se je dolgo časa
upirala ohlajevanju. Nikakor je niso
mogli toliko ohladiti, da bi postala te-
koča. Končno pa se je leta 1908 profe-
sorju Kammerlingu Onnesu na univer-
zi v Leidenu le posrečilo iztisniti iz
kompleksirane ohlajevalne mešanice ne-
kaj kapljic tekočega helija. Za ta uspeh
se je trudil pol življenja. Dandanes pa
je otekočenje helija tako enostavno kot
tvorba umetnega ledu, skoraj nič teže.
Stroj, s katerim to dosežemo, je prav
tolikšen kot naveden kuhinjski hladil-
nik in se imenuje Heliumkryostat. Iz-
našel ga je ameriški znanstvenik. Osem
litrov tekočega helija na uro moremo
pridobiti z njim in sicer na ta način,
da stroj najprej plin silno stisne, nato
pa pri popustitvi odvede sproščeno
energijo.

Tekoči helij je brezbarvna tekočina,
iz katere se lahko kadil kot iz vroče
vode, z njim so dosegli tako nizke tem-

perature kot sicer z nobeno drugo
snovjo do —289 stopinj Celzija, torej
še nekaj stopinj nižje kot je absolutna
točka mraza, ki vlada v našem vesol-
ju (—273). V bližini tekočega helija
postane vsaka snov krhka kot steklo.
Celo vodik se spremeni v majhne le-
dene kocke. Največje čarovnije pa
«uganja» tekoči helij sam. Zdi se, da
so vsi naravni zakoni postavljeni na
glavo. Če n. pr. ohlajamo 1 liter te-
kočega helija še naprej, začne tekočina
kar naenkrat spreminjati lastnosti, ki
se sicer podreajo naravnim zakonom.
Ta tekočina prodira na primer skozi
odprine, ki so premajhne za vsako
drugo tekočino. Če jo vlijemo v odprto
posodo, ki plava sama v tekočem he-
liju zato, da ostane njena vsebina do-
volj hladna, vidimo, da začne tako niz-
ko ohlajeni helij lezti vsem naravnim
zakonom navkljub po steni posode na-
vzgor, preleze rob in spolzi po zunanji
strani navzdol. Zakaj to, si doslej ni
znal nihče razložiti. Helij v tem čudo-
vitnem stanju označuje kot «superte-
koč», torej po naše «nadtekoč». Zelo
ohlajeni helij je tako brezbarven, da
ga komaj opazijo; vidimo ga šele, ko
se toliko «ogreje», da se začne iz nje-
ga kaditi, seveda je tudi v tem pri-
meru temperatura še vedno —289°C.

Pri večini poskusov uporabljamo
brezbarvne steklene posode, da laže
opazujemo potek dogajanj. Tam pa,
kjer potrebujemo zelo nizke tempera-
ture, namestimo tekoči helij v posre-
bene steklene posode in skozi razpoke
posrebitve opazujemo.

Najvažnejši poskusi se vrte okrog
toplotnih pojavov. Kot je znano, nastaj-
ja toplota zaradi gibanja molekul, ki
hite vsakdesi s pomočjo energije, na-
hajajoče se v njih. Topel plin bi mogli
primerjati s trgov, na katerem se
množica razburjenih ljudi preriva sem-
intja in vsakdo od njih hoče v svojo
smer. Ko se duhovi nekoliko pomirijo,
postaja tudi gibanje bolj umirjeno in
če si zamislimo, da je ta množica ljudi,
recimo, vojska in naenkrat od nekdaj
zazveni rezko povelje «mirno», zasta-
nejo vsi gibanje. Tako je stanje v trdih
kovinah, kjer je vsaka molekula «trdo
pribita» na svoje mesto. Kot nam je
znano, pada brzina gibanja molekul z
znižanjem toplote. Po tej teoriji bi morali
vsi metali z ohlajevanjem postaja-
ti vedno trši in krhkejši. Toda, glej
spet čudo. Če s pomočjo tekočega he-
lija ohlajujemo nekatere kovine na
zelo nizke temperature, se navzamejo
nenadoma nenavadnih lastnosti, poseb-
no kovine cin, cinek, svinec. Košček
mekke žice za lotanje, o kateri bi pač
nihče ne mogel trditi, da je prožna,
nastane s takim ohlajevanjem tako
prožen kot pero pri uri.

Električni upor je — namesto da
bi počasi izgineval — z ohlajevanjem
nenadoma izginil popolnoma. To pre-
senetljivo lastnost kovin imenujemo
«uporovodljivost». Ako na pr. pošilja-
mo po cinkovem ali svinčnem obroču

električni tok in nato nenadoma pre-
kinemo zvezo z izvorom električne
energije, kroži električni tok v obroču
še vedno naprej kot da se ni nič
zgodilo. Te dokaj važne lastnosti do-
sledj praktično še niso izrabili, vendar
ne bo dolgo trajalo, ko bo dobila tudi
praktično svoj pomen, posebno še, ker
so ravno na podlagi raziskovanj s po-
močjo tekočega helija našli, da se ta
lastnost pri nekaterih kovinah pojavi-
lja tudi pri «višjih» temperaturah
(«višji» pomeni tu seveda temperatu-
ro globoko pod ničlo). V poslednjem
času poskušajo najti zlitine kovin, ki
bi to lastnost imele tudi pri normalni
temperaturi in če se to posreči, ute-
gne priti že samo na podlagi tega do
velikih preokupacij v elektrotehniki.

Predvsem bi se utegnili okoristiti
s temi odkritji elektronika. V radio-,
radarski in televizijski tehniki, pa še
pri nešteti merilnih aparatih in takih
za krmarjenje, v industriji pa tudi pri
obrambi domovine, se šibki impulzi
energije milijonkrat povečujejo, da po-
stanejo uporabni. Toda takojmenovano
«šumenje» dosledno postavlja temu
ojačevanju mejo, to «šumenje» pa na-
staja zaradi dvigovanja temperature, to-
rež — zaradi gibanja molekul, in na-
staja prav v najvažnejših in odločil-
nih trenutkih. To gibanje molekul za-
briše jasnost in čistost televizijske
slike, ustvarja na radarskem zaslonu
pege in v veliki meri vpliva na na-
tančnost in točnost merilnih aparatov
ter avtomatično vodenih raketnih
orožij.

Iz laboratorijev je dospelo že ne-
šteto globokomnih zasnutek v prak-
so in se z njimi danes tako okorišča-
mo, da pre mnogih niti pogrešiti ne bi
mogli več, saj je od njih odvisna naša
civilizacija in kultura. Prav tako bi se
prej ali slej utegnili zgoditi s poskusi
s tekočim helijem, ko bodo učenjaki
spet izrgali prirodi nove skrivnosti.

Zanimivosti

NOVE ATOMSKE PODMORNICE

Američani gradijo tri nove pod-
mornice na atomski pogon, ki so
jih imenovali «Skate», «Triton» in
«Skipjack». Njih depasman je
menda 2180 ton, podvodna hitrost
pa 25 vozlov na uro.

ŠVEDSKE ATOMSKE LADJE

Švedi pripravljajo troje načrtov
za ladje na jedrski pogon. Med
drugim nameravajo zgraditi 45-
tonsko cisterno, katere reaktor bo
tehtal hkrati z zaščitnim oklepom
okoli 1200 ton. Gradbeni stroški
bodo znašali 600 milij. dolarjev.

DOBRO OBVEŠČENI VOLIVCI

Dva meseca po volitvah je vo-
lilna komisija v severni Carolini
v ZDA ugotovila, da je državni
tajnik, republikanec, ki je kan-
didiral na teh volitvah, dobil
363 tisoč glasov od milijona od-
danih glasov. Vse bi bilo v redu,
če ta kandidat ne bi umrl 19
tednov pred volitvami.

ZDRAVA LOGIKA

Predsednik občine v ameri-
škem mestu Detroit je naspro-
toval predlogu, da bi bili bari
odprti do četrte ure zjutraj.
Svoje nasprotovanje je takole
utemeljil: «Vsak resen pijanec
bi se moral napiti vsaj do dru-
ge ure zjutraj.»

TRENUTEK ISKRENOSTI

31-letni Jack Gasdorf iz ame-
riškega mesta Milwaukee se je
znašel pred sodiščem pod ob-
tožbo, da je v enem mestu imel
ženo in z njo troje otrok, v dru-
gem pa ljubico z dvema otroko-
ma. Obtožence je takole pojasnil
svojo krivdo: «Jaz sem po pokli-
cu lažnjivec.» Takoj zatem je
pristavil, da se ne boji zopora,
ker je «prav goreče želel, da bi
se ostrigel na balin».

CENEN FILM

Skupni stroški garderobe za
film Adam in Eva, ki so ga
filimali v Mehiki in v katerem
igra glavno vlogo Christiane
Martel, miss Francije in vsega
sveta za leto 1953, so znašali ko-
maj 2,63 dolarjev. Toliko je
namreč stala edina obleka v tem
filmu, figov list.

NENAVADNA STATISTIKA

SVET V KATEREM ŽIVIMO

Ena četrtna na-
šega planeta je
prekrita s travo.

Se vedno obstoja
trg s sužnji. Cena
enega človeka je
okoli 200 dolarjev.

Letno je 32.500
človeških žrtev za-
radi zemeljskih po-
tresov.

Okoli 6 milijonov
je slepih ljudi.

Med vsemi sesta-
vinami, ki tvorijo
Zemljo, je največ
vode — 70%.

Vsako leto je na-
ša zemeljska obla-
ka 1 m manjša.

Na našem plane-
tu živi okoli 20.000
vrst rib.

Ljudje govorijo ok.
500 različnih jezi-
kov.

ZA RAZVEDRILO

MIHA JE KUPIL SKORNJE S «PO-
PUSTOM»

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

Ko sem služboval v Towerju, sem prejel brzojavko, da
je moja mati zbolela in da leži v bolnišnici. Ob prihodu
v Sunderland mi je oče povedal slabe novice. Nobenega
upanja ni bilo več; odmerjeno ji je bilo še nekaj dni,
nemara le še nekaj ur življenja. Prepeljali so jo v bolniš-
nico za jetične. Našel sem jo v sobi skupaj z dvajset ali
trideset drugimi bolnicami. To so bile različno stare,
toda vse je napadla ta bolezen, ki razje telo. Nekatere so
bile videti mlade in prikupne. Ko sem vstopil, so mimo
mene prinesli posteljo. Umaknil sem se vstran. Ženske
so strmele vame; urejale so si svoje lase, se z rokami
gladile po obrazu. Celo na zadnji stopnici svojega živ-
ljenja niso pozabile na lepoticenje.

Posteljo, ki so jo prinesli, so skrbno postavili v kot
zraven okna. Bela rjuha je pokrivala nepremično bitje.
To je bila moja mati.

Kako srečna je bila videti, kako lepa! Na licih ji je
žarela nenavadna rdečica. Objel sem jo in poljubil na
lice. Slabo mi je postalo, tako je zaudarjalo po etru in
karbolu. Dal sem ji šopek cvetja. Stiskala ga je, kakor
da pritiska življenje samo na svoje ubogo telo. Bila je
tako ponosna na svojega sina v škrlatni bluzi.

Predstavila me je sestra: »To je moj sin.« V očeh se ji
je zrcalila ljubezen; ležala je na hrbtu in zasanjano pri-
povedovala o dogodkih iz mojega detinstva, o skupnih
sprehodih, o načrtih, ki jih je snovala glede moje prihod-
nosti, pripovedovala o mojem bratu in sestri.

Obmolknila je, skušala nato še nekaj reči in na
ustnicah se ji je pokazala trohica pene; oči so ji oste-
klenele, bila je mrtva.

Zunaj je s truščem privozil mimo tramvaj; bil je prelep
spomladanski dan. Kaj je že rekel zdravnik? »Pošljite
jo v kraj s toplim podnebjem, v italijanske Alpe, da bo
spremenila zrak.«

Vrnil sem se v London. To mesto me je očaralo —
njegova gledališča, njegovo poslovno lice, bleščeči prizori
in kraljevske parade, pri katerih sem bil večkrat stražar
na ulicah.

Naš bataljon so premestili v Pirbright na strelski
tečaj in naposled je prišel na vrsto dopust. V hranilnici
sem imel tedaj naloženih deset ali dvajset funtov. Sklenil
sem jih potrošiti in prebiti dopust v Londonu; najel sem
sobo in jel uživati življenje. Hodil sem v gledališče, v
Soho in Kej.

Poletni večer v parku; fant se je sestal z dekletom.
Pil sem kavo v neki kavarni na Marble Archu in zagledal
pri sosednji mizici mično črnolaso dekle. Smehljala se
je in zato sem prisedel. Dotlej še nisem imel prijateljice
in zato sem bil vznemirjen. Smejala sva se in kramljala —
zabaval jo je moj severnjaški naglas. Predlagala je, naj
greva k njej domov popit čašico ali dve; privolil sem.
Njeno stanovanje se mi je videlo razkošno, imela je
radijski sprejemnik, divan, kopalnico, omarico za kokejle
— in svetloba je bila pridružena. Ostal sem do jutra in sam
sebi priznal, da sem noro zaljubljen. Ona je bila zame
nekaj novega in mikavnega. Življenje je teklo čudovito;
duhal sem lotos — privikrat.

Dopusta je bilo konec — ona pa me je prosila, naj
ostanem. Plakala je, grozila s samomorom. Ostal sem.
Bil sem mlad in še precej prostodušen in ni me zanimalo,
od kod ima toliko denarja. Nekega dne pa sem zvedel;
vzdrževalo jo je več moških. In ne samo to, če je potre-
bovala še več denarja, ga je dobila še od drugih. Ko sem

to zvedel, me je strašno prizadelo. Zapustil sem jo. Šla
je za mano, in ko se nisem hotel vrniti, je telefonično
poklicala policijsko postajo v Marlborough Streetu in
rekla: »Tu je eden vaših dezerterjev.«

Postavili so me pred vojno sodišče in mi naložili de-
vetdeset dni v »stekleni gredi«. Tam sem spoznal, kaj je
zapor, in spoznal tudi eno najtrših življenjskih poti.

»Steklena greda« ni dekliski živalni tečaj. Najprej
dobite kaznjensko »frizuro« — ostrižejo vas do golega. Vse
ukaze je treba izvršiti v teku; isto velja tudi za vaje.
Jed je borna in jedilni pribor čistiš s kosom opeke. V celici
moraš čistiti zarjavelo posodo. Brutalnost prekaša bru-
talnost v civilnem zaporu. Ne skušaj se pritožiti v »stekleni
gredi«, ker te utegne zaboleti.

V tem ko sem sedel v zaporu, so oblasti ugotovile, da
sem bil najel stanovanje v West Endu in tam prirejal
razuzdane zabave, katerih da se je udeležilo brez števila
bolj ali manj »dobro znanih« ljudi. Sporočili so mi, da
bom po prestani kazni odpuščen iz vojske. Tistih 90 dni je
zelo počasi minevalo in bil sem srečen, da sem samo tri
dni prebil ob kruhu in vodi.

III. poglavje

DENAR DRUGIH LJUDI

Iz »steklene grede« so me pustili junija 1933. Imel
sem tri funte v gotovini, civilno obleko, kaznjensko pri-
česko in železniški vozni listek do Sunderlanda, mesta,
kjer so me regrutirali. Ostal sem v Londonu in se vrnil
k starim tovarišem iz podzemlja v Praed Streetu.

Nekaj časa sem se mudil v West Endu, tu in tam
opravljal priložnostne posle, dokler nisem dobil stalne
zaposlitve pri nekem električnem podjetju. Vendarle še
nisem bil dovolj izkušen, da bi pri tem delu tudi ostal.